

Илюстрация ИЛИНДЕНЪ

ИЗДАНИЕ НА ИЛИНДЕНСКАТА
ОРГАНИЗАЦИЯ

СЪЮЗ НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ
ЖУРНАЛИСТИ
FÉDÉRATION DE
LA PRESSE TECH-
NIQUE ET PÉRIODI-
QUE

Съдържание:

1. Човѣкътъ и революционеръ Гоце Дѣлчевъ
2. Нова струя въ българската поезия
3. Великденски даръ отъ Родината
4. Малъкъ Великденски разказъ
5. Окървавенъ Гергьовденъ
6. Развоя на революционното движение въ Одринския вилаетъ
7. Съ Пере Тошевъ отъ Битоля до София
8. Едно културно тържество на македонската емиграция въ Варна —
Освещаването на Македонския домъ
9. Тържеството на Прилепското братство
10. Езра Исакъ Флорентинъ
10. Положението

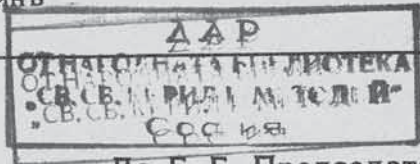
РЪКОВОДНО ТЪЛО
на

ИЛИНДЕНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

№ 358

14 май 1938 год.

СОФИЯ

ОКРЖЖНО

До Г. Г. Председателитѣ на дружествата
„Илинденъ“

Въ Царството

Господинѣ Председателю.

Въ допълнение на окржжното ни № 304 отъ 26. IV. 1938 г. и съгласно чл. 8 отъ Наредба-законъ за държавенъ надзоръ върху дружествата и сдруженията, обнародванъ въ бр. 77 отъ 8. IV. т. г. на Държавенъ вестникъ, съобщаваме Ви, че най-късно до 8 юний трѣбва съ заявление да представите на Директора на Областѣта устава на дружеството за преутвърждаване.

Заявлението трѣбва да бѣде обгербвано съ 5 лв. гербова марка и 100 лв. марка за обществено подпомагане. То трѣбва да бѣде придружено:

- 1) Преписъ отъ учредителния протоколъ, ако е запазенъ такъвъ.
- 2) Списъкъ на членоветѣ учредители и списъкъ на членоветѣ въ настоятелството и контролната комисия съ точнитѣ имъ три имена, длъжността въ настоятелството, занятieto и адреситѣ имъ.

Ако не е възможно да се представи точенъ списъкъ на членоветѣ учредители или учредителенъ протоколъ, въ заявлението се указва причината за това.

- 3) Два броя отъ устава, подписани отъ членоветѣ на настоятелството и контролната комисия и отъ членоветѣ учредители, ако сж живи и сж на лице въ селището Ви.

Тукъ приключени, изпращаме Ви потрѣбнитѣ 2 броя отъ устава за надлежно препращане до Директора на Областѣта.

Предупреждаваме Ви, че съгласно чл. 8 отъ сжщата Наредба-законъ, дружествата, които не поискатъ преутвърждаване на уставитѣ си до 8 юний т. г. се считатъ за престанали да сжществуватъ и имуществата имъ се изземватъ въ полза на касата за обществено подпомагане.

Уставитѣ съ заявлението и списъка изпратете въ Дирек. на Областѣта препоръчано.

Съ братски поздравъ:

Председателъ: (п.) Д. п. Пандовъ

Секретаръ: (п.) Д. Спространовъ

Най-реномиранитѣ и най-приятни цигари

„ТОМАСЯНЪ“

се приготвяватъ отъ прочутитѣ Родопски
и Македонски тютюни.

Пушете „ТОМАСЯНЪ“!

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

Редакторъ: КИРИЛЪ ХРИСТОВЪ

Редакция и администрация: ул. „Пиротъ“ № 5, телеф. 2-19-32

Годишенъ абонаментъ за Царството — 120 лв., за Европа — 200 лв., за Америка — 2 долара. Отдѣленъ брой 5 лв.

Списанието е одобрено отъ Министерството на Народ. Просвѣщение съ окръжно № 40,350 отъ 28. XI. 1933 г.

ILLUSTRATION „ILINDEN“ Rédaction et administration: rue „Pirot“ 5. — Sofia, Bulgarie.

Човѣкътъ и революционеръ Гоце Дѣлчевъ

Човѣкъ се цени не по броя на изживѣнитѣ дни, а по мащаба на разгнѣнатата отъ него борба, по качеството на проявената отъ него енергия и по броя на случаитѣ, които сумиратъ неговитѣ добри и полезни дѣла.

Ето предъ насъ стои Дѣлчевъ, организаторътъ на македонскитѣ маси. Той е изтъканъ цѣлъ отъ чувства на състрадание къмъ униженитѣ. И съ свойствения на революционеръ поривъ, той разгръща македонската борба и твори дѣла. Сърдцето му е динамо. Мисълта му — движение. Дѣлчевъ чувствува, че живѣе, затова ѝ се бори. Таковъ е революционерътъ, който се бори, за да живѣе. Такъвъ е и Дѣлчевъ. Съзнание и дългъ характеризиратъ неговата добра воля за добри дѣла. И ето той ходи отъ село на село, отъ градъ на градъ, събира маси по единично, и групово и агитира да пробудятъ съзнанието си, да потърсятъ смисъла на живота въ борбата и да снематъ отъ себе си чуждото иго. Величието на неговия духъ се проявява въ процеса на самата борба, за туй той е силенъ и въ най-критическия моментъ и е въ стихията си.

† Гоце Делчевъ

Хората отъ върховния комитетъ влизатъ въ Македония, за да вдигатъ възстание. Дѣлчевъ ги посреща и имъ дума: „О братя, колко жестоко сж ви измамили. Че кой може да пречи за възстание? Всички ние работимъ за възстание. Всички ние викаме в-ъ-з-с-т-а-н-и-е. И народътъ вика в-ъ-з-с-т-а-н-и-е. Детето въ утробата на майката, и то вика за възстание. Пилцитѣ въ гората и тѣ пѣятъ за възстание. Но я ми кажете, где има гора отъ пушки да идемъ да я оберемъ, да въоръжимъ народа и да го вдигнемъ на възстание?...

И още нѣщо имъ говори Дѣлчевъ. Говори имъ, какъвъ трѣбва да бжде революционерътъ, каква е македонската организация и за какво се бори.

Върховиститѣ се убеждаватъ и единъ по единъ свалятъ оржжието си, сами се обезоръжаватъ.

Гърми селото Буковци, кочанско, отъ пукота на пушки. Сражаватъ се черкезитѣ съ четата на Дѣлчевъ. Самъ той е въ кѣщата на Черкезъ бея и разпитва ханѣмитѣ да му кажатъ где е бея, где сж неговитѣ приказни пари... Дѣлчевъ търсѣше пари, нуждни му за дѣлото. Не че нѣмаше отъ кѣде да се взематъ. Правителствата съседни на Македония, бѣха готови да му дадатъ пари. Но Дѣлчевъ отблъскваше тая тѣхна помощъ. Заради независимостта на дѣлото, той предпочиташе да си набави пари чрезъ взломъ. И заявяваше: „грабежътъ отъ галеницитѣ на тиранията за целитѣ на революцията има едно историческо оправдание.

На 27 септември 1897 год. Дѣлчевъ дебне Назлъмъ бея и го залавя... за пари. Четницитѣ му думатъ: другарю, да вържемъ здраво бея. Връзватъ го. Беятъ почва да се моли. Дѣлчевъ е милостивъ, разслабва вжже-то. Презъ нощта беятъ се развързва, грабва револвера, окаченъ въ колибата, стреля върху часовая и хуква въ тъмнината по нанадолнището.

— Бре какъ стана, бре какво стана — питаха се единъ други четницитѣ.

— Не питайте повече и не се отчайвайте, вината е моя, нѣмамъ хайдушко щастие — отвръща имъ Дѣлчевъ.

Сѣрскитѣ революционери залавятъ двама върховисти: Георги Китаневъ и Димитъръ Бѣлевъ отъ с. Броди, които отишли при войводата Дончо и го помолили да му преведатъ четата отъ Петричко до Сѣрско, за да дойде и убие Дѣлчевъ. Тѣ представятъ заловенитѣ на Дѣлчевъ и искатъ наказанието имъ.

— Пуснете тѣзи добри хора на свобода. Тѣ не сѣ виновни. Тѣ не сѣ се осъзнали като македонци. Отнесете се добре съ тѣхъ и вие ще видите — тѣ ще сѣ полезни за дѣлото, за което ние се мжчимъ — отговаря имъ Дѣлчевъ.

И върховиститѣ биватъ освободени.

Вжтрешни дейци се събиратъ въ Кюстендилъ въ кжщата на известната баба Дона и решаватъ: — въ името на мира и интереситѣ на Македонското дѣло, да убиятъ единъ виденъ държавникъ. Дѣлчевъ взима думата и убедително имъ говори. „Другари, нѣма по-голъмо заблуджение отъ решението ви да премахнете тоя виденъ държавникъ: Преди да го убиемъ, ние трѣбва да проучимъ въ дълбочина въпроса — наистина ли е той единственото зло за нашето дѣло? И не стоятъ ли задъ него цѣли заинтересовани срѣди, които съ по-голъма стрѣвъ ще се нахвърлятъ срещу насъ и следъ неговата смъртъ? Ето, другари, въпроса, който се слага предъ насъ въ връзка съ търсенето причинитѣ за засилването на върховизма и спирането на неговото влияние. Не, нѣма до убиване тоя държавникъ. Той не ще е въ състояние да ни засегне, ако ние се организираме здраво и заприщимъ пжтищата на неговото влияние.

Група анархо-индивидуалисти, обгорени отъ

жажда за прояви, поклонници на блѣсъка, за слава и крайни дѣла, прокопватъ банка „Отоманъ“ и сѣ готови да я хвърлятъ въ въздуха. Дѣлчевъ се явява между тѣхъ и имъ дума: „Вашитѣ дѣла ще бждатъ трайни, но ако се съгласуватъ съ общитѣ усилия на народа въ борбата му за свобода. Само когато народътъ бжде готовъ за възстание, и въ надвечерието на възстанието, като сигналъ, и по време на възстанието, като актъ — вашата акция ще има цена“. Анархиститѣ се съгласяватъ и отлагатъ атентата. Но върховиститѣ подуватъ това, бързатъ да имъ помогнатъ парично и съ динамитни материяли, за да ги подтикнатъ да извършатъ по-скоро атентата. Младежитѣ анархо-индивидуалисти, ентусиазирани, не схващатъ намѣренитѣ и значението на дадената имъ помощ. Атентатътъ става. Дѣлчевъ е огорченъ. Но предъ свършения фактъ той пакъ . . . прощава.

Човѣкътъ и революционерътъ Дѣлчевъ не можеше да не прощава. Той творѣше трайни дѣла и не охкаше отъ несгодитѣ на борбата.

Въ жертвата не трѣбва да има степенъ; тя свършва, когато е нужно и съ име и съ честъ — говорѣше Дѣлчевъ.

И той, следвайки тия разбирания, свърши и съ име и съ честъ.

Ангелъ Диневъ

Нова струя въ българската поезия

Св. Гора бѣ огнището, въ което се раздуха искрата, спотаена въ пепелищата на унищожената презъ вѣковетѣ на робството слава и величие на българския духъ. Паисий бѣ началникътъ на бълг. възрождане. Неговата славено-българска история се разпрострѣ най-напредъ въ мѣстата, които сѣ въ най-близко съседство съ Св. Гора, а първитѣ разпространители на неговия заветъ сѣ били българитѣ отъ юго-западния край на цѣлокупното бълг. отечество. Тукъ се явяватъ първитѣ ревнителѣ за българска черква и училище, за бълг. култура и просвѣта: преди 110 години, въ 1828 г., отъ Скопѣе се издигна мощенъ протестъ противъ грѣцкитѣ владци и се зароботи системно за създаване на българска митрополия; преди 100 години се създаде, изпърво въ Тиквешкото село Ваташа, а малко по-късно въ Солунъ, 1-та бълг. печатница отъ дойранчанина Теодосия Синаитски. Тогава се явяватъ и Райко Жинзифовъ, Неофитъ Рилски, Кирилъ Пейчиновичъ, Нишавскій митрополитъ Партений, Х. Конст. Джинотъ, Миладиновци и маса други будители на бълг. духъ.

И пламна огъня, който освѣти съзнанието на българина отъ 4-тѣ краища на Балканския полуостровъ. Създаде се Екзархията. Известна е ролята, мощна и ржководна на дѣдо Методия Кусевичъ отъ Прилепъ. Еманципиралъ се духовно, българинътъ заработва и за политическото си освобождение.

Срѣдногорското възстание изпревари другитѣ бълг. краища, но то предизвика Руско-турската война и създаването на Санъ-Стефанска България, която Берлинския договоръ унищожѣ. Това обстоятелство въѣси турци и тѣ почнаха да сипятъ своята злоба и мѣстъ върху макед. българинъ. Последниятъ вложи всичката енергия, всичкитѣ си заложи въ наложената му борба. Най-будното, най-здравото, най-ценното принесе се въ жертва предъ

отечествения олтаръ. Много сили, много таланти изгорѣха въ огъня на революцията. Всичко бѣ ангажирано въ нея. И всичко вървѣше добре. Зората на свободата проблесна и въ нашата земя. Но политическата ни недозрѣлостъ доведе катастрофата, отъ която едва оцѣлѣ освободената частъ на българското отечество. За македонския българинъ настанаха дни черни, по-черни отколкото може да си представи който и да е жителъ на който и да е материкъ на свѣта. Хора интелигентни, много по-високо стоящи въ своята материална и интелектуална култура предъ своитѣ работодатели, се подложиха на най-черна асимилация. Тѣхното съществуване даже се отрича.

Новитѣ времена наложиха нова борба, борба основана върху историческото минало на македонския българинъ, върху неговата етнографска принадлежностъ. Като пионери на тази борба се явяватъ нови сили, които обръщатъ внимание върху учения свѣтъ у насъ и въ чужбина. Единъ отъ тѣхъ е младиятъ скопанинъ Вѣнко Марковски, студентъ по славянска филология въ нашия университетъ.

Ил. „Илиндень“ вече изнесе предъ своитѣ читатели нѣколко негови стихотворения. За по-пълна характеристика на поетичната стойностъ, която представляватъ неговитѣ трудове, даваме отзивитѣ на най-достойнитѣ представители на бълг. поезия и литература г. г. Т. Траяновъ и Николай Лилиевъ.

Въ ил. „Илиндень“ — кн 10 (90) и въ новоиздѣлата книга на сп. „Завети“ е напечатано поетическо творение отъ младъ, неизвестенъ още поетъ:

Макаръ и младъ, едва 22-годишенъ, Вѣнко Марковски е авторъ на оригинална и сложна по техника поетическа творба, която за първи пжтъ се явява въ българската поезия: сонетенъ вѣнецъ.

Известният български поет г. Теодор Траянов, запитан за творението на младия поет ни заяви:

„Сонетният венец — Данте — на младия Вѣнко Марковски е наистина едно голѣмо поетическо постижение. За пръв път в нашата поезия се дава тази извънредно трудна форма: четиринадесеттѣ сонети, свързани помежду си съ последния стих на терцинитѣ и съ който стих започва октавата на следующия сонет. Петнадесетият сонет на вѣнеца — магистралът — е образуван от началнитѣ стихове на четирандесеттѣ сонети“.

Наистина, в българската поезия до сега нѣма такава поетическа творба. В свѣтовната поезия — сонетният венец е рѣдко поетическо творение. В славянската поезия има само един сонетен венец, написан от словения поет Прешеръ. Древният поет Петрарка сѣщо е автор на сонетен венец. До като тия оригинални поетически творби сѣ съ любовни мотиви, сонетният венец на Вѣнко Марковски е изплетен в „акордитѣ на вѣчността“: животът и дѣлото на Данте Алигиери, пресъздадени в една рѣдка, пълна съ художествени образи и социални мотиви, поетическа форма.

В сонетния венец е силно изразена любовта и тѣжата по роден край. Всѣки сонет ни представя нова картина, която е свързана съ таинственото очарование на нощта и магическия чар на небесата; тѣжата и мжката в чужбина; страданията на народа и щедростта на вселената. Социалнитѣ мотиви сѣ главната нишка в този сонетен венец. Чрез лич-

ността на Данте говори народът за своитѣ беди и страдания, защото само един великан като Данте, може да разбере неволитѣ му. Изобщо, в всички сонети е изразена предаността и вѣрността на народа към всички синове, които загиват в борбата за неговата свобода.

Дантевски по композиция, неизмѣрим по дълбочина, кристален по яснота, вълшебен и пленителен по образи, сонетният венец на младия поет В. Марковски ще заеме достойно мѣсто в българската поезия. Неговитѣ дарования сѣ една свѣтла надежда и мнозина вече литератори вѣрват, че той за вѣ бждеще ще влѣе нова струя в българската поезия.

Б. Шаренковъ

в. „Дневникъ“ отъ 4. III. 1938 г.

Вѣнко Марковски

Плодъ на искрено вдъхновение, младото поетично дѣло на г. Вѣнко Марковски постига своя възвишен лиризмъ в голѣмата любов на поета към родната земя. Наредъ съ „Сонетния венец“ — Данте Алигиери (гениалния поет на Италианското възраждане, съ когото го сродява неговото изгнание), той е написал редица стихотворения, даде ни най-непосрѣдно в езика на Райка Жинзифовъ.

И в сонетитѣ, и в пѣснитѣ, пламенното чувство на младия южанинъ се стреми да се отлѣе в чистотата на класическата форма, да ни внуши силата на българското слово и да ни накара да повѣрваме в сигурността на едно дарование, което тепърва ще се развива и крепне.

София, 2 Априлъ 1938 г.

Николай Лилиевъ

Великденски даръ отъ Родината

Вѣнко Марковски. Майчинъ езикъ

Народни бѣгори. Стихотворения. Съ предговоръ отъ проф. Стефанъ Младеновъ¹⁾

Съ тази сбирка стихотворения на г. Вѣнко Марковски, сама Македония поднася на народа ни своето червено великденско яйце — своя Ристосвайскърсти! — съ всичката онази надежда и вѣра, съ които бива изпълнена душата на вѣрващия нашъ народъ, когато Ви подава червеното яйце, изричайки молитвено горнитѣ слова. Защото всички кжсчета в тази сбирка авторът е изпълъ още докато е билъ в Родината си, отдето е избѣгалъ преди 10 месеца. Като така, тѣ сѣ твърде указателни за мислитѣ, чувствата и настроенията на едно поколѣние българчета, което се е изработвало подъ изключителното действие на не наше училище, на не наша книга и литература.

Авторът е възпитаникъ на сръбско училище, на сръбска книга. Но бациниятъ български езикъ, родната майчина реч и бисеритѣ на тая реч — живата народна поезия в Македония — сѣ подѣржали якитѣ връзки между младия човѣкъ и неговия народъ. Нѣщо повече: тѣ сѣ оплодили неговия творчески духъ, дали сѣ първитѣ тласъци на неговото творчество, като сѣ му дали изработени форми в, които да се излѣе вдъхновението

на пробудилия се пѣвецъ у младия човѣкъ. Ето защо, четейки „Народни бѣгори“, намъ се струва, че четемъ нѣкоя сбирка отъ отбрани български народни пѣсни отъ Македония изъ сборницитѣ на братя Миладинови, на Верковича, на Шапкарева, отъ пѣснитѣ изъ многотомния Министерски сборникъ...

Пѣснитѣ на г. Марковски сѣ изложени най-често в формата на *разговоръ* (диалогъ) — тѣй, както е в нашата народна пѣсенъ. Художественитѣ похвати, стилнитѣ сръдства, стихът на народната пѣсенъ — всичко тукъ е обединено, за да се създаде едно творение, което е тѣй лично и толкова народно... Ето напр. какъ е дадена *Алтана* (стр. 21—22):

Кой не я видѣлъ Алтана?²⁾ Една е мома Алтана:
Кому не память свѣртѣла? на лице — пупка трендафилъ,
Алтана — алтанъ на гърло, на снага — стройна калина,
Алтана — жива приказна! на меракъ — огинъ разгоренъ!

¹⁾ Доставка се чрезъ ил. „Илинденъ“, цена 20 лв.

²⁾ По технически причини не сѣ поставени ударения върху гласнитѣ букви в стиховетѣ.

живявания въ природата — въ *гората*. И ето Вънко Марковски, като народният пѣвецъ, се обръща къмъ нея:

— Горо ле, стрѣо айдушка, зоцо ле, горо, зашуми,
горо ле, майко юнашка, кога ни вѣтре не дувна?

За да получи нейния отговоръ:

„туку ме куршумъ прониза, голѣмъ ме стаса таксиратъ —
туку ми Дѣлчевъ загина: за тоа така зашумифъ
Силна ме трещи трешница, у таа доба никоа!“

Всѣкидневниятъ животътъ на народа е така устроенъ, че въ него нѣма празници, нѣма поводи за радостъ. Нѣма празникъ и радостъ и за гората въ чудно хубавата по своята благородна простота *Въ пролѣтъ буйна*. Листа сж окапали, дървета оголѣли. Гората е посърнала и грозна. Защо? Пѣвецътъ гатка за причината. И открива:

... силна жалба ги из- лиса жалатъ сестри поко-
вива, — сени,
вѣкъ си плачатъ, въ съзи дърва жалатъ брака поро-
се заливатъ, бени,
вѣкъ забуленъ со бигори гора жали майки потемнѣли.
тешки:

Тѣзи пѣсни пѣвецътъ е откѣртилъ отъ сърдцето на народа ни. И когато стигнатъ до него, ще погалятъ душата му, ще изтрѣгнатъ въздишка отъ гърдитъ му и ще заживѣятъ своя новъ животъ: да даватъ отрада на духа, да проясняватъ погледа, да утвърждаватъ надеждата и вѣрата за по-добри и свѣтли дни. Тогава пѣвецътъ ще е далъ своята данъ на дълга си къмъ народа и Родината си...

Великденъ, 1938 г.

Ив. Хаджовъ

Малъкъ Великденски разказъ

И тая година Христосъ възкрѣсна заедно съ всички мъртъвци отъ гробовѣтъ, на които дари животъ, но животътъ хора на това не обрѣнаха почти никакво внимание. Изтегнати лениво на меки дюшечи — сити и доволни, или свити на купче въ своитѣ мизерни изби — гладни и недоволни, тѣ се протягаха, прозяваха и проклиняха тежката си участь. Никой отъ тѣхъ не видя, нито хилядитѣ ангели и ангелчета, изпълващи съ чудни пѣсни небеснитѣ простори, нито пѣкъ чу тържествения звънъ на камбанитѣ кѣнтящи по поля и долини:

— Ставайте Во Христе! Пробудете се отъ тежкия сънъ! Ето зора се сипва вече, живителна и звучна, обилна съ свѣтлина и благовония. Ставайте! Христосъ Воскресе!

Напусто... Обхванати отъ странно, непонятно безразличие, хората не се и помръднаха даже. Сѣкашъ нищо не бѣ се случило! Убити, смазани подъ тежестта на собственитѣ си страдания или потънали въ лойта на преситеното си благоутробие, тѣ пѣшкаха изтежко заняти съ единствената мисълъ за своя скѣденъ, сивъ и пѣкленъ животъ. Изрѣдко само тукъ-таме прегърбени живи мощи, се кръстѣха приведени предъ иконитѣ и кандилата, палѣха свещи за успокоение на съвестта, потопена въ спомени за миналитѣ прегрѣшения и съ чувство на безгранична вѣра родостно повтаряха:

— Христосъ Воскресе! Господи Помилуй!

Тѣ и никой другъ.

Застаналъ на върха на висока планина, озаренъ отъ сиянието на небето, напраздно Христосъ очакваше да се разтворятъ сърдцата на хората отъ благата вѣстъ за Неговото възкресение, тъй както следъ дълга мрачна нощъ се разтварятъ заключенитѣ сънни чашки на ароматнитѣ цвѣтенца подъ съгреващитѣ лъчи на слънцето. Напраздно той обръщаше глава ту налѣво, ту надѣсно, и съ втораченъ погледъ пронизваше и най-отдалеченото кѣтче на земята. Топѣха се подъ огнения му погледъ снѣжнитѣ вѣковни прѣспи. Раззеленяваха се мигновено заскреженитѣ, измръзнали отъ зимата гори. Избистряха се мѣтнитѣ потоци, рѣки, морета и океани, като кристални езера. Най-свирепитѣ звѣрове за зло се спотайваха мълчеливо въ своитѣ скривалища обезсилени. Само хората не взимаха никакво участие въ сладката тревога на цѣлата природа, благоговейно замръла предъ извършеното чудо.

Кроткиятъ недоумѣваше. Нескривана болка се изписа на неговото нѣжно божествено лице. Съ нажалени очи Той обгърна още веднажъ грѣшната земя и, като се увѣри за последенъ пътъ въ жестоката действителностъ, реши: преди да се възнесе и седне отъ дѣсно Отца, да позаобиколи грѣховния свѣтъ. Искаше съ очитѣ си да види и узнае, съ какво бѣ заслужилъ Той хорското презрение. Скрѣстилъ рѣце на гърди, Той отправи тиха молитва къмъ Всевишния, и, когато доизрече „аминъ“, усети се лекъ като зефиръ. Невидими криле го понесоха надъ градове, села и колиби. Кѣде ли не бѣ? Какво ли не видѣ? Нищо не остана незабелязано отъ Него. Навсѣкѣде го посрѣщаха бледи, изпити отъ немотия дрипави нещастни създания, за които приживе Той бѣ вселилъ покровителъ. Отъ всѣкѣде се чуваха писъци и стенания, раздиращи душата. Тукъ горѣха огромни тучни пространства въ пламѣнитѣ на една ужасна война. Тамъ доизгаряха други, разорени и превърнати на пепелища отъ друга война по-ужасна. Надлѣжъ и на ширъ по цѣлата земя се нижеха безкрайна черна върволица роби на насието, падаха отровени въ дима на пожарищата и на хиляди голготи поробенитѣ разпѣнати на кръстъ, подъ бича на тиранията, се борѣха съ смъртта.

Летѣше Христосъ, вайкаше се, и колкото по-голѣмо пространство изминаваше, толкова повече застиваше въ една велика, въ една безкрайна скръбъ. Ала когато свѣтлиятъ Му ликъ се вгледа въ кристалната повърхностъ на многобройнитѣ езера и въ буйнитѣ води на тритѣ голѣми рѣки, прорѣзващи долината на Вардара; когато се опи отъ чара и прелеститѣ на най-красната въ Европа земя, и срещна тристата синджира роби карани отъ бездушнитѣ палачи — две бисерни сълзи капнаха отъ очитѣ му.

Той, Той, не бѣше възкрѣсналъ за тѣхъ!...

Земята, грѣшната земя, за която даде всичко и проля невинната си кръвъ, се въртѣше въ стихията на най-голѣмитѣ злини.

Вредъ царуваше неправдата и бушуваха най-долни страсти и кръвожадни инстинкти. Затѣмнени бѣха всички добродетели и предъ жертвената клада на истината, свободата и равенството, тиранията размахваше кървавъ ятаганъ надъ главата

Не, това не можеше да остане тъй!
Нѣкой силно тласна Христа въ гърдитѣ.
Скъса се тамъ нѣщо, простена и задави въ една
въздишка, обagriла съ кръвъ сърдцето. И като
стрела понесенъ отъ невидимитѣ криле, Той пре-

мина седемтѣхъ предверия на небето и падна
мѣляващъ, предъ трона на Вѣчния:

— Отче, Отче, на мъртвитѣ азъ дадохъ жи-
вотъ, но съ живитѣ мъртавци какво да права?

Хуно Смитъ

Окървавенъ Гергьовденъ

Отъ 14 до 18 априлъ 1903 год. въ Солунъ се
извършиха ужасни събития, за които френскиятъ
писателъ Викторъ Бераръ писа: „Въ Солунъ се из-
върши едно безобразно изтрѣбление на хора, което
никакви порицания и протести не могатъ да по-
правятъ“... Тия събития бѣха:

Бомбардирането на френския параходъ „Гва-
далквивиръ“; атентатъ върху Цариградския влакъ
на Солунската гара; вдигане на въздухъ Ото-
манската банка; борба на атентатори по улицитѣ
съ турската войска; нападане съ бомби турската
поща; общо клане по улици и къщи на беззащитни
и мирни граждани. Около 200 души бѣха убити и
други стотици, ранени.

Страхъ и ужасъ обзе християнското население.
Не по-малкъ трепетъ обзе и Султанското прави-
телство, а най-много неговия господаръ — падишаха.

По тоя поводъ ето що докладва на своето
правителство българ. дипломатически агентъ Ив.
Ст. Гешовъ въ своя рапортъ отъ 18 май 1903 год.

„По-големата частъ отъ цариградската поли-
ция е съсѣрждоточена въ Илѣза — това сж охрани-
телни мѣрки за личността на султана вследствие
упорититѣ слухове за повторение на Солунскитѣ
приключения и тукъ“.

„Турското правителство следъ солунскитѣ атен-
тати разви голѣма бдителностъ и усили до краенъ
предѣлъ шпионажа, особено въ по-големитѣ се-
лица каквото бѣше гр. Битоля, революционно срѣ-
дище на Западна Македония и главенъ ръководи-
тель на възстаническата дейностъ“¹⁾.

Самъ битолскиятъ валия бѣше заявилъ: „Ко-
митетътъ съ възстаническитѣ си действия ще стане
причина да се унищожатъ съвсемъ всички български
села“. „Сжиятъ се опасява да не би и тукъ, въ
града, да избухне възстание или, ако не остане до-
волно войска въ Битоля, четитѣ да се опитатъ да
нападнатъ града.“²⁾

При това състояние на духоветѣ въ ръковод-
нитѣ турски кръгове, ясно се разбира психологията
на турската тѣпна, готова да се нахвърли на
християнското население и стрѣвно да се предаде
на изстѣпления, увѣрена че ще бѣде ненаказана.
Между това за противодействие на възстаническото
движение въ македонскитѣ градове бѣха основани
контра — комитети съ контра — чети, които наеждаха
башибозука да се нахвърли на немирнитѣ българи.

Подобенъ комитетъ сжществуваше и въ Битоля.
Той се ръководѣше отъ самото правителство и дейст-
вуваше съ благословението на централната властъ.

Едно друго неочаквано събитие дойде да влѣе
масло въ огъня, за да се излѣе турския фанатизъмъ
и омраза къмъ раята.

Презъ нощта срещу празника Гергьовоенъ
село Цапари, 2 часа до града, биде обсадено отъ
войска и башибозукъ, за да търси оржжие и „лоши

хора“. Всички млади мъже съ прибрано оржжие
избѣгаха въ гората. Погнати отъ обсадителитѣ, тѣ
отвориха огънь, решени да се не раздѣлятъ отъ
оржжието. Ужасна борба се поде. Единадесетъ се-
ляни паднаха убити, 30 войници бѣха покосени.

Борбата трая 12 часа. Резултатъ — опожаряване
и ограбване на селото. Но мъжествената отбрана
на селянитѣ силно порази турцитѣ и ги вбѣси.

* * *

Християнитѣ отъ града се готвѣха да празд-
нуватъ паметта на християнския воинъ и мъче-
никъ св. Георги. Българскитѣ къщи бѣха укичени
съ зелени вейки; по зелени върби бѣха окачени
кантари за обичайното гергьовско теглене; луди —
млади прехвърляха здрави коларски вжжета и връз-
ваха люлки; купъ девойки — „бѣли битолки“
трепетно свалиха отъ къщнитѣ покриви бакърени
котлета съ зелени вейки, сложени въ чиста кла-
денчова вода и оставени да ношуватъ, за да ве-
щаятъ късметъ за вѣнчило; други, накичени съ
бурени — *вратика* — да се връща късметъ — и „о-
гойка“ да се гоятъ, викатъ дружки за люлеене³⁾
Момци подаватъ чесновъ лукъ на девойкитѣ и ги
канятъ да хапнатъ, да ги не „разбие магаре“, за-
щото цѣла година ще викатъ по тѣхъ като по ма-
гаре. Смѣхъ, закачки до пресита. Клепалото отъ
градскитѣ църкви клепаше до спукване и канѣше
богомолци.

Изведнажъ разнасятъ се вистрели... „Турцитѣ
колятъ“!... се разнесе викъ изъ „Ени-махала,
„Бѣла чешма“... И падатъ беззащитни и невинни
хорица по улицитѣ...

Всичко се изпокрива: заглѣхнаха сокаци и мег-
дани опустѣха: жива душа се невиди...

— Нѣкой извика: „Янгънъ“⁴⁾ има въ чарши-
ята; вече на загасване е, не бойте се!

Плахо, плахо се полуотвориха прозорци и
врати и смѣлчаци излѣзнаха даже на улицата. Но
Бамъ! Бамъ! По-често и по-близо. Изгича вихрено
подгоненъ младежъ и извика: „Бѣгайте, турцитѣ
колятъ“!...

За мигъ, всичко се натика въ миши дупки.
Цѣлъ денъ въ очакване на обща сѣчъ...

На другия денъ чакъ се разбра, какво е станало:
Заклани 14 души българи и повече отъ 40 ранени...

Битоля се покри съ трауръ „Битоля, бѣла
Битоля, Битоля, гене, бабамъ, Битоля“⁵⁾ потъмнѣ;
разплака се тоя вѣчно засмѣнъ градъ, тая маке-
донска Флоренция.

Цѣли две седмици чаршията бѣше затворена,
улицитѣ умъртвѣха; пазаритѣ опустѣха... Търговци
и занаятчи скръстиха ржце, по пжтица и друмица
заглѣхна движението.

И. Ив.

¹⁾ Рапортъ на А. Шоповъ, солунскиятъ агентъ, отъ
2. VII. 1903 г. № 541.

²⁾ Бешковъ, рапортъ № 322

³⁾ Съ яйце, пчелинъ и здравецъ подъ феса, а момитѣ
въ пазвата, люлеятъ се и пѣятъ; „Кърле, върле на Гюргеле
отъ гранка въ гранка, тебе голѣмъ късметъ въ ржка.

⁴⁾ Пожаръ.

⁵⁾ Така я възпѣваха българитѣ.

Списъкъ

на осжденитѣ и изпратенитѣ на заточение учители, свещеници, граждани и селяни въ началото на 1901 год.

I. Осждени на вѣчно каляйбентъ (доживотенъ затворъ въ крепостъ) 1. Христо Матовъ, учитель въ Солунъ, родомъ отъ гр. Струга, 2. Петъръ Тошевъ, инспекторъ, въ Солунъ, отъ Прилепъ, 3. Димитъръ Палашевъ, комисонеръ отъ Велесъ, 4. Тодоръ Ивановъ и 5. Хр. Китанчовъ отъ с. Серменинъ (Гевгелийско), 6. Кочо Арсовъ, ученикъ отъ Шипъ, 7. Хр. Никовъ, уч-ль отъ с. Баялци (Гевгел.), 8. Михалъ Ризовъ, уч-къ отъ Белесъ, 9. Хр. Стояновъ отъ с. Мързенци, уч-ль, 10. Антонъ Константиновъ отъ Струмица, 11. Иванъ х. Николовъ, книжаръ отъ Кукушъ, 12. Ник. Бояджиевъ, уч-ль въ Съръ отъ Велесъ 13. Свещ. Гр. Яневъ отъ Богданци (Гевгел.)

II. Осждени на икдамъ (доживотенъ затворъ): 1. Кочо Христовъ отъ с. Зеленичей (Леринско), 2. Миланъ Милановъ отъ Прилепъ, 3. Кочо Георгиевъ отъ Карлово, 4. Хр. Карпачовъ, 5. Ант. Лазаровъ, 6. Ильо Митре Ильовъ и 7. Христо Пецановъ, всичкитѣ отъ с. Серменинъ (Гевг.) обвинени като убийци на 4-ма турци и като бунтовници, 8. Пето Коле Бачовъ и 9. Трайо Христовъ отъ с. Конско, обвинени като убийци на 1 арнаутинъ.

III. Осждени по на 7 години: 1. Ст. Димитровъ отъ с. Зеленичей, и 2. Никола Минцевъ отъ Дойранъ, учители въ Кукушъ, 3. Свещ. Григоръ К. Алексиевъ, председателъ на общината въ Кукушъ, отъ Прилепъ, 4. Свещеникъ Стою отъ Кукушъ, 5. Георги Продановъ, уч-ль и 6. Манолъ Георгиевъ отъ с. Калиново (Кукушко), 7. Хр. х. Поповъ отъ с. Крецово, 8. Свещ. Хр. Костовъ отъ с. Баялци, 9. Антонъ Кодтовъ, уч-ль отъ Дойранъ, 10. Янаки Илиевъ отъ Кавадарци, у-ль въ Мачуково, 11. Георги Д. Карабаковъ отъ с. Стояково (Гевгел.) уч-ль въ с. Баялци, 12. Тано Велковъ, 13. Георги Гроздановъ, 14. Иванче Гроздановъ, 15. Теоро Иосифовъ, 16. Василь Божанинъ отъ Кавадарци, 17. Свещ. Хр. Зидаровъ отъ М. Паша, 18. Хр. Динковъ, уч-ль отъ с. Г. Порой, 19. Илия Константиновъ, уч-ль отъ Гевгелий, 20. Вангелъ Георгиевъ, уч-ль отъ с. Барово (Тиквешко).

IV. Осждени по на 5 год. затворъ: 1. Д-ръ Хр. Татарчевъ отъ Рѣсенъ, 2. Свещ. Стаматъ Танчевъ отъ с. Бугариево (Солунско), 3. Арабаджий Анио отъ Кукушъ, 4. Гоне Константиновъ, 5. Гоне Христовъ, арабаджия, 6. Мице Христовъ, 7. Антонъ Лаз. Групчевъ и 8. Петъръ Делиовъ, земледѣлци — всички отъ с. Баялци, 9. Манолъ Поповъ отъ с. Калиново (Кукушко), 10. Митре Христовъ отъ с. Попчево (Струмишко), 11. Ив. Ташовъ Гошовъ, търговецъ отъ Гевгелий, 12. Ив. Мичковъ отъ с. Серменинъ, 13. Конст. Христовъ отъ с. Тушимъ (Гевг.), 14. Ташо Павловъ и 15. Ив. Кръстевъ, овчари, отъ с. Димно (Тиквешко), 16. Хр. Трайко Лисичковъ, отъ с. Богданци, 17. Стойче Георгиевъ и 18. Свещ. Мито Гюзелевъ отъ с. Аканджалий (Дойранско).

V. Осждени по на 3 год. затворъ: 1. Кръсте Танчовъ, отъ Кукушъ, 2. Лазаръ Мицовъ, 3. Стойчо Дѣлджакъ, 4. Нако Танчовъ, и 5. Мицо Котовъ отъ с. Калиново, 6. Димитъръ П. Петровъ, 7. Вѣне Петровъ, отъ с. Серменинъ, 8. Гоно Яновъ и 9. Кочо Бакалъ, отъ с. Смоквица (Гевгел.), 10. Хр. Бачовъ и 11. Траянъ Аврамовъ отъ с. Конско (Гевг.), 12. Лазаръ Вановъ, 13. Диме Захарчевъ, и 14. Свещ. Илия, отъ Кавадарци, 15. Богданъ Демирджи и 16.

Хр. Настовъ отъ с. Праведникъ (Тиквешко), 17. Конст. Димитровъ отъ Рѣсенъ, 18. Никола Дуйковъ, уч-ль отъ Кукушъ, 19. Мино Яневъ и 20. Ильо Кировъ отъ с. Морарци (Кукушко), 21. Георги Делиманъ, 22. Мицо Гавазовъ, 23. Тодоръ Трайковъ и 24. Гаю Трайковъ, отъ с. Смоквица (Гевг.), 25. Стойче Миневъ, 26. Георги Миновъ и 27. Василь Миновъ, отъ с. Давидово (Гевг.), 28. Дино Петрушовъ, 29. М. Ато Янковъ и 30. Дельо Пецановъ отъ с. Богданци (Гевг.), 31. Дино Пейковъ, 32. Атанасъ Христовъ, 33. Никола Наконъ и 34. Василь Гоневъ отъ с. Гявато (Гевг.), 35. Мито Берберъ, 36. Захари Манчовъ отъ с. Акънджалий.

VI. На 2 год. затворъ: 1. Хр. Ивановъ отъ Кукушъ.

VII. На 1 и пол. год. затворъ: 1. Георги Урумовъ, отъ Велесъ и 2. Хр. Мицовъ отъ Богданци и

VIII. На 1 год. затворъ: 1. Мицо Пирговъ, ханджия въ Солунъ, отъ Кукушъ и 2. Дим. Хлѣбаровъ, книжаръ, отъ Воденъ.

Отбелязанитѣ до тукъ 101 души затворници сж осждени по случай Солунската афера.

По Валандовската афера сж осждени 1. Пеню Гоговъ, и 2. Ив. Гоговъ отъ с. Балинци (Дойранско), 3. Василь Христовъ, 4. Хр. Георгиевъ и 5. Стамко Заовъ отъ с. Валандово (Дойранско) — всички осждени на 5 год. затворъ — за ятаклъкъ.

По Тиквешката афера: 1. Сандо Петре Шалевъ, 2. Хр. Порчевъ и 3. свещ. Ташо отъ с. Неготино (Тиквешко) 4. Георги Зердевъ — учителъ отъ Прилепъ — осждени на неси джеза чл. 66.

Стари затворници: 1. Трайко Гоговъ, отъ с. Баровица (Ен. Вард.) 2. Ив. Петровъ, отъ с. Сехово (Гевгел.) по на 3 год. за ятаклъкъ, 3. Петко Ивановъ отъ с. Мутулово (Кукушко) на 15 год. като бунтовникъ и убиецъ, 4. Дино Ивановъ отъ с. Карасули (Гевгел.), на 6 год. за ятаклъкъ, 5. Ив. Гроздановъ отъ с. Тушимъ на 15 год. за убийство, 6. Дико Ташовъ отъ с. Гърдоборъ (Солунско) на 5 год. за ятаклъкъ, 7. Атанасъ Петровъ, отъ с. Мирово (Кукушко) за убийство. 8. Хр. Узуновъ отъ с. Д. Куфалово, сжщо за убийство. 9. Ив. Ковачъ отъ Велесъ за убийство на сърбоманъ, 10. Петъръ Самарджиевъ отъ Струмица за залавяне нѣкои въ струмишко и 11. Георги Дойранли за убийство — всички по на 15 год. затворъ.

Изпратени на 6. VII. 1901 г. на заточение българи: свещеницитѣ: 1. Ст. Танчевъ, 2. Гр. К. Алексиевъ, 3. Хр. Костовъ, 4. Хр. Зидаровъ, 5. Илия, 6. Гр. Янчевъ и 7. Мицо Гюзелевъ, 8. Д-ръ Христо Татарчевъ, 9. Христо Матовъ, 10. Петъръ Тошевъ, 11. Кочо Арсовъ, 12. Хр. Никовъ, 13. Мил. Ризовъ, 14. Ст. Дамитровъ, 15. Никола Мицевъ, 16. Георги Продановъ, 17. Антонъ Костовъ, 18. Янаки Илиевъ, 19. Хр. Стояновъ, 20. Антонъ Константиновъ, 21. Хр. Динковъ, 22. Никола М. Дуйковъ, 23. Илия Константиновъ, 24. Вангелъ Георгиевъ, 25. Ив. х. н. Николовъ, 26. Никола Ив. Бояджиевъ, 27. Хр. Тр. Лисичковъ, 28. Стойче Георгиевъ, 29. Пантелей Ивановъ, 30. Ат. Николовъ, 31. Ал. Станоевъ, 32. Георги Зердевъ, 33. Георги Д. Каракабаковъ, 34. свещеникъ Ташо, отъ с. Неготино, Тиквешко, 35. Хр. Димовъ, отъ с. Бѣгнице (Тиквешко), 36. Георги Гроздановъ и 37. Диме Захарчевъ отъ

Кавадарци, 38. Ризо Гърбовъ, отъ с. Клиново, 39. Христо Ташкамановъ, отъ с. Богданци, 40. Иванъ Биновъ отъ Воденъ.

1. Дим. Ивановъ, глав. учителъ въ Крушово, осъденъ на 1 год. затворъ.

1. Трайчо Китановъ, глав. учителъ въ Кратово, осъденъ на 7 год. затворъ, 2. Константин. х. Георгиевъ, уч-ль въ с. Бунешъ и 3. Йорданъ Димитровъ, учителъ въ с. Злѣтово (кратовско) осъдени по на 1 год. затворъ.

1. Тод. х. Константиновъ, търговецъ, осъденъ на смъртъ, 2. В. Пасковъ, гл. уч-ль въ Шипъ и 3. Георги Дупковъ, уч-ль въ Шипъ, по на 12 години, 4. Дим. П. Иконовиѣвъ, 5. Стойче Кръстевъ, уч-ль въ с. Винаца по на 6 год. 6. х. Мите Димитровъ, мухтаръ, 7. Хр. х. Янковъ, търговецъ въ Шипъ — по на 4 год., 8. Хр. Трошовъ

рибаръ, на 12 год., 9. Стоянъ Мицовъ, овчаръ, на 3 год., 10. Мише Божковъ на 6 год., 11. Ване Тошевъ кръчмаръ въ Шипъ, и 12. Тосо Трайчевъ по на 4 год., 13. Коцана, хазайка на кжщата, въ която стана произшествието — на 13 год. затворъ.

1. Авксенти Георгиевъ, бившъ глав. уч-ль въ Куманово — на смъртъ, 2. Ангелъ Голомѣховъ, уч-ль въ Длъбочица, 3. Ангелъ Кралевъ, уч-ль въ с. Байловци, 4. Анто Терзия отъ Куманово и 5. Йосифъ П. Михайловъ — всички осъдени по на 101 година, 6. Божинъ, 7. Стойче и 8. Тасе, селяни отъ Кумановско — по на 15 год. затворъ, 9. Дим. Ничовъ, уч-ль, на 5 год. затворъ, 10. Ангелъ, отъ Куманово, 11. Стойче, мухтаръ въ Куманово, 12. Орде Сѣчковъ, търговецъ въ Куманово и 13. Ст. Блажовъ, уч-ль въ с. Арбанашко — по на 3 години затворъ.

Л. Димитровъ

Развоя на революционното движение въ Одринския вилаетъ

(Продължение отъ кн. 4 (94))

Пазенето на архивата бѣше една голѣма и рискована грижа. Въ първитѣ години тя се съхраняваше отъ мене. По-сетне, когато Василъ Николовъ, за когото споменахъ вече по-горе, бѣ назначенъ за гавазинъ на Българското търговско агентство въ Одринъ, повѣрена бѣше архивата за съхранение на тоя гавазинъ. Когато напуснахъ Одринъ, възложи се на Васила да намѣри начинъ да се изпрати въ София и предаде на Гьорче Петровъ. Запитанъ по-късно Василъ, дали е изпълнилъ това задължение, той отговори, че лично е предалъ архивата на Гьорче Петровъ. Василъ е живъ, та може и сега да се провѣри това.

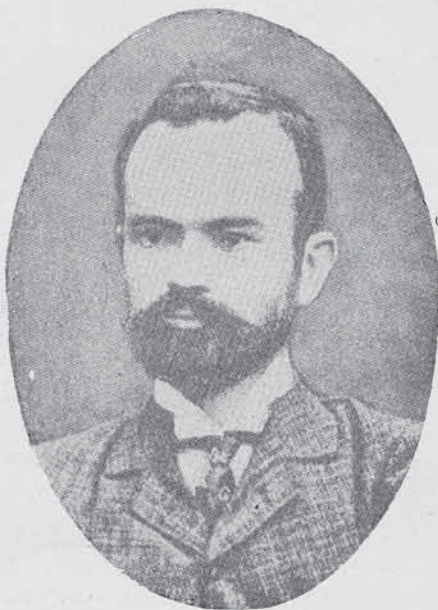
Организиране на чети въ одринско. Революционното движение бързо се възприе отъ цѣлото почти българско население, организирането на което следваше по етапи. Мрежа отъ комитети покри цѣла Македония и Одринско, както въ градоветъ, тѣй и въ селатѣ. Задачата на революционното движение не бѣше само да се организира въ комитети, а трѣбваше следъ това да прояви своето съществуване чрезъ акции отъ по-малкъ или по-голѣмъ масщабъ, не само да се почувствува нейната сила отъ турцитѣ поробители, но и предъ европейското обществено мнение. За предприемане акции отъ по-голѣмъ масщабъ и за издигане авторитета на организацията трѣбваше да се създаде новъ институтъ — четничеството. Мотивитъ за образуването на четитѣ бѣха много, но най-важния отъ тия мотиви бѣ да се внуши вѣрната всрѣдъ организираното население въ своитѣ сили и да се стресне, както турската властъ, така и дерекбейовѣтъ чифликчии и развилнѣлитѣ сетурски и албански разбойнически банди. Па и развитието на революционното дѣло, следвайки по етапи, трѣбваше да стигне и до организиране на чети. Голѣмъ брой работници бѣха заподозрени или известни вече на властта и тѣ не можеха да се укриватъ за дълго въ селата и градоветъ, така че образуваха кадритѣ на четитѣ. Четитѣ не се образуваха изведнѣжъ и навсѣкжде, а постепенно, споредъ нуждата и възможноститѣ, понеже за издържката бѣха потребни голѣми срѣдства.

Лазаръ Маджаровъ

Въ Одринско се пристъпи къмъ образуването на чети, когато вече се налагаше това и когато организацията стъпи на своитѣ крака и нѣмаше вече опасение, че съ това ще се попречи въ нѣщо на организацията. Отвѣнъ се правѣха опити за това, но се осуетяваха отъ Вътрешната организация. Първата чета, организирана съ знанието и съдействието на Одринския комитетъ бѣ тая на Лазаръ Маджаровъ въ Лозенградско. Лазаръ Маджаровъ бѣше учителъ въ Лозенградъ. Презъ 1899 г. премѣстиха го въ Пехчево, но той не прие да иде въ Пехчево и стана нелегаленъ деецъ. Той не замина за България и тамъ да се отдаде на грижи за себе си. Вѣренъ на клетвата си, да посвѣти живота си въ служба на своята родина, той пое трудния пѣтъ на четничеството, докато пролѣ юнашката си кръвъ за свободата на Одринско. Скоро Маджаровъ намѣри вѣрни другари и образува чета, на която той стана войвода. Закрепването и засилването на организацията въ Лозенградско се дължи

главно на него. Главната му грижа бѣше да доставя орѣжие въ тоя районъ. Той не се поддаде на външни влияния, а служи вѣрно на Вътрешната организация до момента на своята смъртъ. Въ едно сражение съ многоброенъ турски аскеръ при с. Лѣджа (Дедеагачко) той падна убитъ заедно съ *Петъръ Васковъ*. Изпратени бѣха двамата отъ Централния революционенъ комитетъ на Вътрешната Македоно-Одринската организация, понеже тамошния войвода Бойко Чавдаровъ бѣше се отдалъ на своеволие и бѣше настѣпило голѣмо възбуждане и недоволство между населението срещу него. Но, за нещастие, четата на двамата видни дейци скоро следъ пристигането въ Дедеагачко бѣ унищожена и изпълнението на задачата остана непостигнато. Четата била издадена. Може да се вади заключение за това отъ фактитѣ, че тамошния войвода се

Петъръ Васковъ

провиняваше въ своеволие и престѣпления и че неговата чета била въ селото, но въ друга кѣща и въ сраженията съ турския аскеръ не е взела участие, а се оттеглила безъ да бѣде обезпокоявана отъ аскера.

Втората чета бѣ тая на *К. Антоновъ*, чийто районъ бѣ Ахъжчелебийско. Следъ аферата въ селата Ахъръ-къой и Кемалъ (Мустафашанско), за което ще говориме по-нататѣкъ, *К. Антоновъ* стана пунктовъ началникъ въ Любимецъ и остана на разположение на Одринския окр. комитетъ. Тукъ той образува чета и наказва предателитѣ ахъркъойци. Но по-късно тая чета попадна подъ пълното влияние на *П. Генадиевъ*.

Третата чета бѣше образувана скоро следъ моето напускане на Одринъ отъ *Бойко Чавдаровъ* съ районъ Дедеагачко. Чавдаровъ бѣ ученикъ въ

Одринската гимназия и родомъ отъ Дедеагачко. За дейността на тая чета нищо не ми е известно. Но, както казахъ по-горе, той бѣ станалъ по-късно невъзможенъ въ района. За да се въдвори редъ, бѣха изпратени *Петъръ Васковъ* и *Лазаръ Маджаровъ*. За да се хвърли повече свѣтлина върху печалната участъ на последнитѣ, считамъ за нужно да съобща и следното обстоятелство. *Петъръ Васковъ* преди да потегли за Дедеагачко, случайно се срещнахме въ кафене „Македония“ въ София. Влѣзе въ кафенето и побърза да дойде при мене. На масата бѣхъ самичѣкъ. Отъ физиономията забѣлѣзахъ, че е развълнуванъ. Като другари въ Одринъ, той сподѣли съ мене тайната, която го вълнуваше, че ще замине за Дедеагачко и обясни целта на отиването му, като изтъкна, че *Б. Чавдаровъ* се обвинява въ своеволие и незачитане, но и въ деяния аморални, които сквернятъ дѣлото. Разбира се, азъ не можахъ да му кажа друго, освенъ да му пожелаая успѣхъ въ мисията му.

Четвъртата чета бѣше тази на *Кондоловъ* въ Малко-Търновско. Тя бѣ обоазувана въ Бургазъ и оттамъ се дирижираше. По-късно, обаче, и тя влѣзе въ връзка съ вътрешната организация и при Странджанското възстание, 6 августъ 1903 г. *Кондоловъ* бѣше единъ отъ най-виднитѣ. Въ едно сражение бѣ тежко раненъ и умрѣ много трагично — застрелянъ отъ неговитѣ другари, по негово настояване, за да не се мѣчи и да не попадне въ турски рѣце,

Въ Мустафашанско и Чокето (селата източно отъ Одринъ) нѣмаше чети и не биваше да има, понеже теренътъ неблагоприятствуваше — всѣкѣде бѣ голо и открито, нѣмаше гори и просторъ, дето четитѣ да се заслонятъ и прикриватъ. Освенъ това въ Одринъ и Мустафаша имаше многобройна войска. Не много време преди Преображенското възстание въ Одринско била образувана чета подъ войводството на *Кръстю Българията* отъ Враца. Той бѣ единъ отъ първитѣ и преданни дейци на дѣлото, буенъ и решителенъ.

За другитѣ околии (Гюмюрджинска, Скеченска, Ференска, Димотишка, Суфлийска, Узункюприйска, Кешанска и Ортакъйска не ми е известно дали е имало чети по-късно, но до моето напускане на Одринъ нѣмаше никаква чета въ тия покрайнини. (Следва)

Кръстю Българията

Петъръ Ацевъ

Съ Пере Тошевъ отъ Битоля до София

Пере пожела по-скоро да заминатъ къмъ монастира Прилѣпецъ, защото трѣбваше отъ тамъ презъ с. Селце да го изпатимъ въ Прилѣпъ, дѣто смѣташе да прекара зимата.

Следъ дълъгъ уморителенъ пътъ изъ дълбокия снѣгъ стигнахме въ монастира Прилѣпецъ. Отъ кѣде и какъ си носи това име малкото село Прилѣпецъ кой знае, обаче въ околността му има една старина вѣроятно отъ старъ замъкъ или просто кѣща на древенъ владетель. Подъ селото Прилѣпецъ, нива една личи си че е била дворно мѣсто. Материали отъ развалини сж разхвърляни и затрупани отъ вѣковетъ. Презъ дупка една се влиза въ подземие на масивна съ варъ, мраморъ и тухли градена ограда. А самиятъ монастиръ е построенъ надъ самото село и е посветенъ на Св. Никола. Нова Черква, нови сгради. Отъ преди нѣколко дѣсетки години еснафътъ самарджийски отъ гр. Прилѣпъ възстановилъ тая светиня, построилъ бѣше сгради съ стаи, мебелирани скромно, за гости и поклонници набожни. Тоя монастиръ бѣше най-хубавото и скромно наше прилѣпѣцѣ презъ цѣлото време и за всички чети легални и не легални работници, които трѣбваше да минаватъ отъ тука въ изпълнение своитѣ обязанности. Събранията на селянитѣ отъ с. Прилѣпецъ и Волково село ставаха въ монастира. Срѣщи между четитѣ и и ржководителитѣ отъ града често ставаха тука. Когато се раздени следъ пристигането ни въ монастира, настѣпи чудесенъ слънчевъ день. Блѣстѣше въ бѣлата си премѣна прилѣпското поле. Виждаше се всичко ясно чакъ до Крушово и Крушовската планина. Редѣха се едно следъ друго малкитѣ полски селца разположени все въ широки площи. Бѣлѣха се и високитѣ кули въ Рувци, Беровци, Кадино село, М. и Г. Коняри и още подалече, а с. с. Св. Митрани и Прѣсилъ се изцѣло като на картина гледатъ всрѣдъ бѣлитѣ снѣгове красиво разположени въ бѣлитѣ поли на Крушовската планина. Картината бѣше приятна. Всички бѣхме се качили на камбанарията да я наблюдаваме. Както въ захласъ се бѣхме загледали, още обѣдъ не бѣше дошълъ, изъ тѣсната пѣртина, водяща отъ Прилѣпъ за с. с. Шавица и Маруль, се проточи една верига отъ черни врани, която ставаше все по-дълга и по-дълга, до като заприлича на една черна верига, която като че ли се стремѣше да опаше цѣлата околностъ на монастира и околнитѣ села.

„Аскеръ“, завикаха часовитѣ. „Аскеръ“ повториша слугитѣ монастирски. Всички се затичаха да ни търсятъ изъ одаитѣ. Обадохме имъ се отъ камбанарията. Аскерътъ върви все изъ пътя за с. Маруль или Шавица. Ако той кръшне къмъ с. Чумово и другъ се яви подъ или надъ Прилѣпецъ, готови бждете пъкъ ние да вземемъ височината надъ монастира, та до като тѣ бждатъ подъ него, ние ще видимъ долината на с. Калени и с. Кокре. Аскерътъ бѣше тръгналъ на дълъгъ походъ. Бѣше въ съставъ повече отъ рота и нѣколко десетки конници. Всички вѣрвѣха въ задтилна редица единъ следъ други. Плѣзгаха се и падаха и ставаха изъ пътя пехотинцитѣ. Трайко Кралевъ, следъ като се е видѣлъ съ домашнитѣ си въ с. Бърникъ, придруженъ отъ селския падаръ, добъръ работникъ,

отива и туря засада на предателитѣ гъркомани отъ Груница, Старавина и Градешница. Причакалъ ги е нейде къмъ Топлидолъ. Тѣ сж били голѣма група конвоирани отъ въоръжени агенти на грѣцкия владика, който най-сетне бѣше ги е прелѣстилъ и настроилъ да измѣнятъ на организацията чрезъ старитѣ подкупници и развалени хора като стария Босеа, Мице отъ Бзовикъ, Иованъ Сивевъ отъ Старавина и др.

Съ първия си изстрелъ Трайко е свалилъ водача въоръженъ. Стрелялъ и другарътъ му, и той свалилъ другъ. Трети, четвърти и пр. ранени пицѣли и бѣгали захвърляйки оржжието си и зарѣзвайки добитѣка си всички нещастници, зеръ и найхрабриятъ въ стрхливецъ се обръща, щомъ въ душата си почернѣе и предателъ и изменникъ на едно свѣто дѣло стане. Така скоро Трайко отмѣсти за загиналитѣ си другари въ Бзовикъ. За това и аскерътъ бѣше се опѣтилъ за Орле, Рапешъ и Бърникъ, Трайко Кралъ и Шакира да търси. Замина си аскерътъ, а ние слѣзохме на вкусенъ обѣдъ, приготвенъ ни отъ селянитѣ отъ с. Прилѣпецъ. Ние често квартирувахме въ монастира, но монастирската храна рѣдко консумирахме, защото самитѣ селяни нежелаета това, а носѣха храната ни отъ селата по редъ. Следъ обѣдъ изпатихме курниеръ въ с. Селце съ порчка да изпатятъ отъ тамъ другъ курниеръ, — Пере щѣше да иде чрезъ Селце за Прилѣпъ. Чакахме презъ цѣлата нощъ. Никой не дойде. Видело стана, никого нѣмаше. Останахме пакъ въ монастира, но поржчакме ядене отъ Волково село. Късно по икиндия дойде известие, че въ Селце презъ нощта аскеръ е обсаждалъ селото и презъ сутринята го е обискиралъ. Открили сж и арестували Николета, единъ старъ четникъ, който следъ като бѣше се легализиралъ следъ възстанието, пакъ се бѣше провинилъ въ бунтовнически прояви, и на ново се връщаше при насъ, но страдаше отъ остъръ ревматизмъ, та бѣше омръзнало на хората да го прикриватъ и напущаше Прилѣпъ. Видѣли сж го пазвантитѣ и донесли на полицията, и комендантътъ вдигна по тревога цѣли роти и дружини и ги изпрати да мръзнатъ и комити да ловятъ изъ селата. Нещастна и некултурна властъ! Заради единъ човѣкъ цѣли роти и дружини изтезаваше — по цѣли дни и нощи да мръзнатъ и въ края на крайщата въ стотицитѣ случаи по единъ само улучваше. Престрѣлка или сражение станѣше ли, войницитѣ единъ патронъ възпаляваха, стотина криеха и на другия день на пазара ги продаваха. Въ едно нѣколко часово сражение съ цѣлия прилѣпски гарнизонъ една чета отъ 21 човѣка излѣзе безъ нито една жертва. А каймакаминътъ представи въ Битоля отчетъ че сж изтрѣляни 60000 патрона. Двѣ комисии идваха да оглеждатъ мѣстосражението и дветѣ комисии сж си скубали коситѣ отъ ядъ, че и тоя резиликъ е можелъ да понесе турскиятъ аскеръ, — да истрѣля 60000 патрони по тоя дѣто духа. Уволниха ли, понижиха ли Каймакамина, но 60-тѣ хиляди патрони бѣха действително изгърмени и то върху гунитѣ на четницитѣ и върху едно яренце, което се е явявало ту на едно мѣсто, ту на друго да се гали съ залегалитѣ четници, а дивитѣ азиатци и башибозука викали: „Ето на, не

видите ли Св. Никола е надъ тѣзи гяури, куршумъ за да не ги лови“. Ярето имъ се виждало като Св. Никола.

Двамата куриери, които сж потеглили да дойдатъ при насъ и взематъ четата, при излизането си отъ Селце за щастие сж позакъснѣли. Студено имъ е било. Върнали сж се отъ града, дѣто сж били на работа. (Селчани повечето сж занаятчи, сутринъ отиватъ на работа и вечеръ се прибиратъ въ селото си). Докато си поотпочинатъ и поематъ пжтя, аскерътъ ги е преварилъ и обсадилъ селото. Опитали сж се да минатъ презъ другъ пжтъ да дойдатъ и ни предупредятъ, но и тамъ засада срѣщнали. Върнали сж се въ селото. Уведомили началника, че селото е обсадено и че тѣ сж се върнали, безъ да уведомятъ четата. Разпоредилъ началникътъ оржжието да се прикрие въ скривалищата. Да се прибератъ часовиятъ около селото и всѣки спокойно да дочака другия день, а Николе е билъ предрешенъ и оставенъ у свои роднини, та ако го познаятъ да каже, че е билъ на гости. Но не се съгласилъ, защото знаелъ, дѣто да го намѣрятъ ще пострадатъ и домакините като укриватели на нелегални душмани на „царотъ“.

(Следва)

Едно културно тържество на македонската емиграция въ Варна — Освещаването на Македонския домъ

Македонската емиграция въ Варна може да се гордее съ *Македонски домъ*, който, безспорно ще служи за гордостъ и назидаение на вѣчни времена. Издигнатъ при пазарния площадъ върху подарено отъ общината мѣсто отъ 1250 кв. м. — масивната постройка съставлява и една завидна културна придобивка за гр. Варна. Голѣмиятъ театраленъ салонъ, вторъ следъ общинския театъръ, ще задоволява и всички културно-просвѣтни нужди, не само на македонската емиграция, но изобщо на Варна. Освенъ бюфета и стаитѣ за канцеларии, библиотека съ читалище, македонски музей и пр., околострѣхъ домътъ е опасанъ съ доход ни магазини. Трѣбва да се подчертае, че това голѣмо културно дѣло се изнесе изцѣло съ усилието, постоянство и сръдства на съзнателната и родолюбива макед. емиграция въ Варна.

На 8 януари — сутринъта се извърши тържественото освещаване на Макед. домъ, въ присѣствието на официалните власти, между които личеха: Началника на гарнизона г. Генералъ Поповъ, Кмета на Варна г. инж. Я. Мустаковъ, Полицейския комендантъ г. Германовъ, Пом. Кмета г. Н. Димитровъ, училищните инспектори г. г. Т. Димитровъ и Черневъ, данѣчния началникъ г. Пиналовъ, бившите Кметове на Варна г. г. Н. Поповъ и П. Стоя-

Строителния комитетъ на Македонския домъ въ Варна

Любителската театрална труппа при Македонския домъ въ Варна

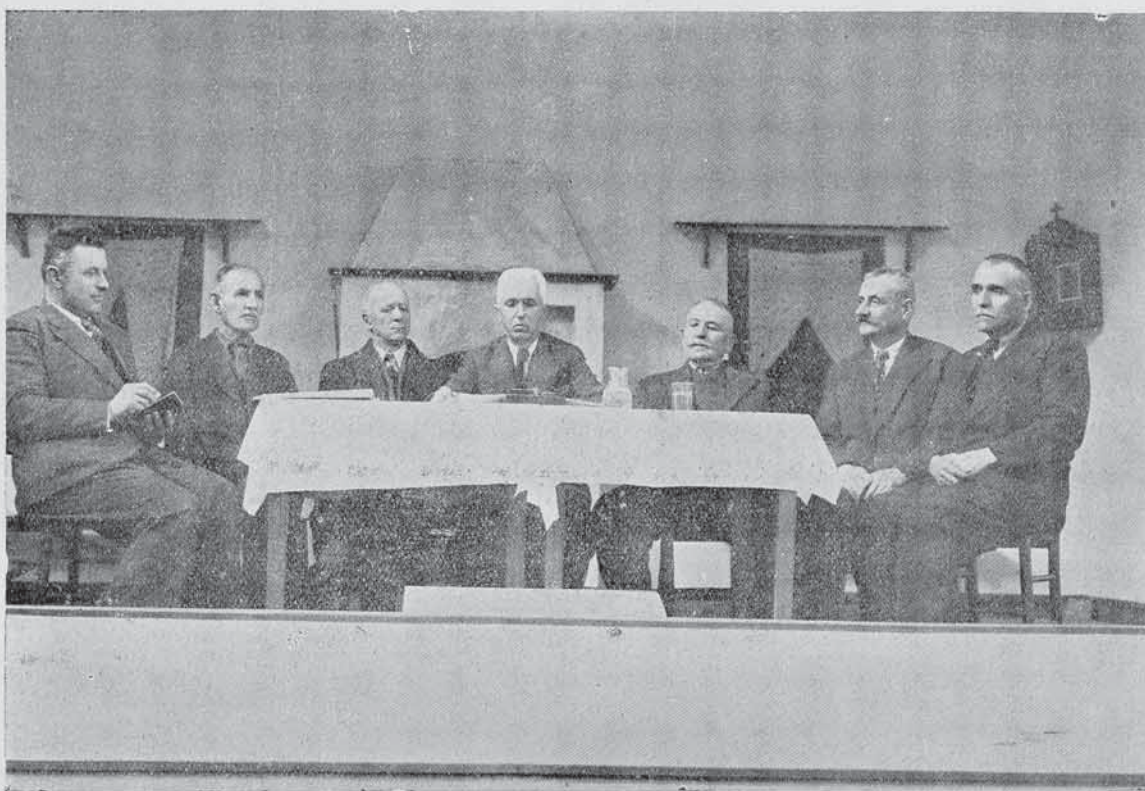
новъ, Илинденци и много други видни общественици, учители и пр.

Освещаването се извърши отъ Неговоу всеблаготворенство свещеноикономъ *Йосифъ Камбуровъ* въ съслужение съ митрополитския дяконъ *Моновъ* и трима свещеници. Следъ молебствието свещеноикономъ Камбуровъ произнесе назидателно слово. На края той благослови дѣлото на Макед. домъ, като хуманно и отъ името на църковния клиръ поздрави строителния комитетъ. Надъ украсената сцена се чете възсмъртния куплетъ на народния поетъ:

„Оня, който не обича,
Своята Татковина драга,
Той се лошъ човѣкъ нарича,
Господъ нему не помага“...

на доброволни помощи отъ емиграцията. Наложило се е сключването на единъ безлихвенъ заемъ отъ 325,686 лв. който веднага е билъ пласиранъ съ радостъ изъ между по-състоятелнитъ, но съзнателно родолюбиви наши сънародници въ Варна.

Пояснявайки ентусиизма на последнитъ за проявената отзывчивостъ при записване доброволнитъ помощи и дарения, г. Н. Алексиевъ подчерта, че още при основаване на фонда презъ 1925 год. строителниятъ комитетъ е разполагалъ съ 700,000 лв. въ пари и около 100,000 лв. въ материали. Той изтъкна, че записването на диренията е било съпроводено и съ доста трогателни примѣри на умиление: единъ скромень, но възхитень бакалинъ въ крайнитъ квартали на Варна, напримѣръ, е подарилъ всички необходими гвоздеи до окончателното довършване на дома, чиято стойностъ е над-

Новото избрано настоятелство на дружество Илинденъ въ Варна

Яви се строителния комитетъ на дома отъ видни наши сънародници, посрѣщнати съ бурни ржкоплѣскания. Председателътъ *Василъ Кузовъ* съ отбрани думи поясни целта за създаване фонда „Македонски домъ“ и обяви дома за откритъ.

Секретарьтъ г. *Никола Алексиевъ* въ краткъ, изчерпателенъ отчетъ, съ данни и цифри, даде ясна картинностъ за деятелността и положенитъ безвъзмездни усилия на строителния комитетъ, перипетиитъ, срѣдствата, пожертвувателността, даренията и пр. отъ полагане на основния камѣкъ до завършването на дома, като поясни целта и предназначението му. Отрядно впечатление направи обстоятелството, че постройката, за която сж изразходвани надъ два милиона лева, безъ подаренитъ материали и положения безплатенъ трудъ въ работа на работници, майстори, изработване планъ, участие въ комисии и пр. се дължи изключително

минала 20,000 лв.; другъ единъ е подарилъ всички необходими керемиди; беднитъ, вмѣсто пари и материали, сж работили безплатно като майстори или работници при изграждането и пр.

Спирайки се върху целта на фонда „Македонски домъ“, докладчикътъ каза: „Целта на фонда е:

а) Да създаде отъ своя домъ едно духовно огнище на Македонскитъ българи, въ което да се култивира духъ на народно единство, братска обичъ и привързаностъ къмъ родината ни; б) да устрои въ дома и издържа единъ приютъ за старци отъ Македония, останали самотни; в) да подпомага издръжката въ мѣстнитъ сиропиталища сирачета отъ Македония; г) Да подпомага чрезъ краткосрочни заеми изпадналитъ въ крайна бедностъ, но работоспособни и родолюбиви сънародници отъ

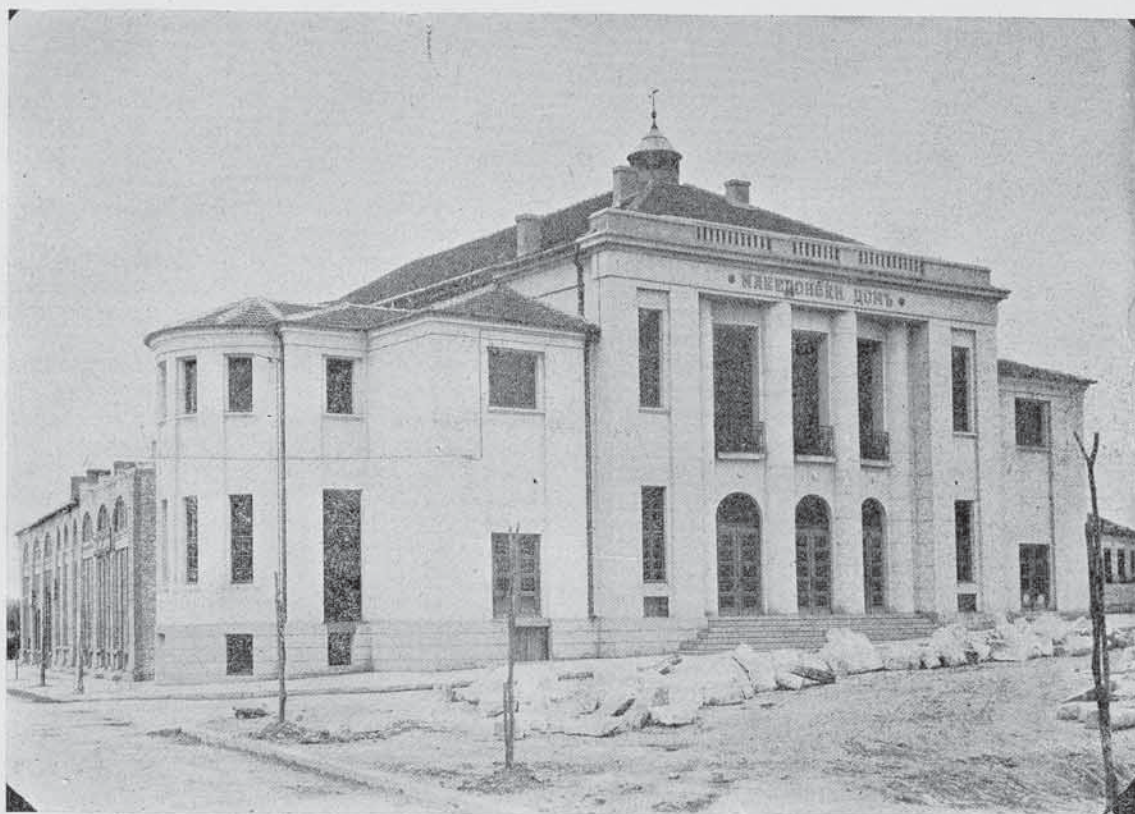
поробена Македония; д) Да подпомага съ помощи презъ Христовитѣ празници крайно беднитѣ македонци; е) да участвува при нужда въ общата благотворителностъ на страната“ и пр.

Докладчикътъ завърши отчета си съ пълната вѣра на строителния комитетъ за свѣтлото бъдеще и преуспѣване дѣлото на Македония.

Г. Йорданъ Мирчевъ, съ вещината на добъръ филологъ и дългогодишенъ деятель въ Македония разви изчерпателно обявената въ програмата тема: „Участието на Македония въ устройството на българската държава и изграждането на българската култура“. Съ рѣдко увлечение и безспорни исторически аргументи той подкрепи всѣка своя мисль, като цитира редъ данни и факти съ брое-

своитѣ уважения къмъ управата на строителния комитетъ на Македонския домъ, къмъ г. г. инициаторитѣ и къмъ всички пожертвуватели, дарители и деятели, които съ рѣдко усърдие, постоянство и безвъзмезденъ упоритъ трудъ, съ парични и материални дарения регистрираха това похвално културно дѣло, което ни е събрало така мило въ своя кокетенъ салонъ.

Съ това дѣло, което по замисль и предназначение съставлява единъ назидателенъ примѣръ и подвигъ на родолюбивъ духъ и народностно съзнание на будната македонска емиграция въ Варна, председателствуваниятъ отъ Васъ комитетъ трѣбва само да се радва и да се счита гордъ. Ние, илинденци, сме увѣрени, че това Ваше дѣло ще бже

Македонския домъ въ Варна. Общъ изгледъ

ници образи на безсмъртни дейци въ Македония отъ преди църковното ни възраждане до днесъ, съ което прикова вниманието на всички присъствающии. Сказката на г. Йорданъ Мирчевъ бѣ доста изчерпителна и одобрена съ ржкоплекскания.

Следъ това на г. председателя поднесоха приветствия и благопожелания всички присъствающии официални лица, представителитѣ на организации, дружества, видни лица и общественици. Бѣха получени такива писменно и телеграфно отъ разни братства, дружества и отдѣлни лица въ Царството, до които бѣха изпратени покани. Отъ името на варненското дружество „Илинденъ“ председателятъ на сжщото поднесе следното приветствие:

„Илинденци се присѣдиняватъ съ най-голѣма радостъ и умиление къмъ днешното тържество и съ личното си присъствие засвидетелствуватъ

по-добре преценено отъ поколѣнията ни, като актъ на възвишено родолюбиво съзнание. Ние вѣрваме, че този домъ ще служи като просвѣтна матрица и културенъ храмъ на съкровениятъ исторически завети отъ прадедитѣ ни, за да буди на вѣки съзнанието и тжгата за прокудата отъ бащинитѣ ни огнища. Чрезъ този домъ, обединени духомъ ще имаме и онова, което всѣки отъ насъ таи свѣто въ съзнанието и сърдцето си.

Нека този нашъ домъ бже гордостъ за мак. емиграция, нейния пжтеводителъ и фаръ за надеждитѣ ни, за да освѣтява и пжтя на поколѣнията, като буди въ тѣхъ винаги и спомени за насилническия актъ съ изгнаническата ни ория.

„Съ тѣзи приветствия и благопожелания Ви отправяме борческитѣ поздравии на застарѣлитѣ вече ветерани на Македония — Илинденци, съ възгласа: — Да не забравяме никога дѣлото на Македония!“.

Тържественото събрание бѣше една внушителна манифестация на макед. емиграция.

Сѣщия денъ — вечеръта, въ театралния салонъ на дома бѣ организирана и се състоя *Голѣма Македонска народна вечеръ*, която бѣше масово посетена. Концертната частъ бѣше застъпена отъ флотската музика и Младежкия смѣсенъ хоръ. Веселието продължи до късно съ танци и хоровадни пѣсни.

На Богоявление вечеръта Македонското благотворително братство и „Илиндень“ дадоха *Литературно-музикална вечеръ* съ участието на Младежкия смѣсенъ хоръ и любителската театрална трупа

при Македонския домъ. Хорътъ изпълни хубави китки отъ Макед. нар. пѣсни. Паскалъ Симеоновъ при концертно рисуване даде образа на революционера Дамянъ Груевъ, а люб. трупа представи последното действие отъ пиесата „*Камбанитъ на Св. Климентъ*“. Отличната игра на театр. трупа увлѣче и пренесе емиграцията въ историческия Охридъ при епохата на възраждането, и даде пълния идеаленъ образъ на Григоръ Пърличевъ.

Веселата частъ продължи до призоряване съ кръшни македонски хора, танци, ржченици, хуморески и пр. при рѣдка задушевностъ.

Варна

Копитаръ

Тържеството на Прилепското братство

По случай 100 години отъ освещаване първата българска църква „Св. Благовещение“ въ гр. Прилепъ Прилепското бл. братство въ София устрои на 7 IV сутринята възпоменателно утро. Голѣмиятъ салонъ на Македонския домъ за пръвъ пжтъ видѣ толкова многобройна и тѣй разнообразна публика. Бабишки и деца, стари и млади и най-отбрано общество — повече отъ 1000 души — бѣха се стекли на праздненството.

Следъ Отче нашъ, Шуми Марица и химнътъ на Царя, изпълнени великолепно добре отъ хора на духовната семинария, Г. И. Кюркчиевъ въ пламенна и Боговдъхновена речъ изложи въ най-голѣми подробности всичкитѣ трудности, които прилепчани сж превъзмогнали при създаването на тѣхната църква „св. Благовещение“. На нѣколко пжти речъта му бѣ прекъсвана съ бурни аплодисменти и предизвика сълзи отъ умиление и възторгъ. Думитѣ на Диме Бомболъ: „Не сакаме по грѣчки, сакаме евангелието по бугарски“, изказани всрѣдъ изпълнения съ богомолци храмъ предъ самия грѣчки владика, дошълъ нарочно отъ Битоля, за да предаде църквата на власитѣ — грѣкомани, осияха сърдцата на всички и предизвикаха рѣдко преживени чувства на национална гордостъ.

И други пжтъ столичани сж имали удоволствието да чуятъ патриотичнитѣ слова на г. Кюркчиевъ. Речъта му, обаче, отъ 7 IV заслужаваше да бже чута отъ цѣлия бѣлг. народъ и особено отъ тѣзи, които оспорватъ националното съзнание на македонския бѣлгаринъ и които твърдятъ, че екзархията е, която създаде бѣлг. църква и училище въ Македония, безъ да обръщатъ внимание на историческитѣ факти, че Македония създаде Св. Кирилъ и Методия, Св. Климента, Царя Самуила и неговитѣ витязи, чието сразяване подъ Бѣласица даде прозвището Бѣлгароубиецъ на ослѣпилия ги Византийски императоръ Василии, че не Екзархията вложи въ устата на Отца Паисия „О неразумне, поради что се срамишъ да се наречешъ болгаринъ“, че не тя застави скопани още презъ

1829 год. да гонятъ грѣцкитѣ владци, нито пжкъ извоюва ферманъ за бѣлг. църква въ Прилепъ и т. н. Напротивъ, постѣпкитѣ на скопани, прилепчани и на останалитѣ градове отъ Македония, сев. България и Тракия следъ 40 годишна борба създадоха бѣлг. Екзархия, която освѣсти и събра около себе си всички почти бѣлгари и срина мегали идеята прокарвана системно отъ вѣкове отъ Патриаршията и нейнитѣ агенти.

Осмеляваме се да препорѣчаме на настоятелството на Прилепското благотв. братство речъта на г. Кюркчиевъ да отпечати въ хиляди екземпл. и да я прѣсне надлъжъ и наширъ изъ всичкитѣ земи населени съ бѣлгари и между чужденцитѣ, за да се изтъкне предъ наши и предъ чужди, че въ Македония живѣе не нѣкаква безлична народностна амалгама, годна за създаване народност по порѣчка, а че тамъ е сирището, подквасата на бѣлг. култура, която създаде бѣлгарския гений и която копнѣе и промишлява за създаване условия за величието на бѣлг. народъ, който всрѣдъ балканската тъмнота да освѣтлява, както въ миналото, пжтя на материалния и духовенъ подемъ, на мирното и братско съжителство и взаимно уважение на всичкитѣ балкански народи, безъ което разгромление и позоръ очаква еднитѣ и другитѣ.

Листътъ „Прилепъ преди 100 години“ въ 8 стр. съ отлично подобрения материалъ прави честь на братственото настоятелство и на бѣлг. журналистическа литература.

В-къ „Зора“ отъ 4 IV бѣ посветилъ 4 страници на борбата на прилепчани за създаване на свое национално звено — църква и училище.

Тържеството продължи до 1½ ч. сл. пл. Семинарскиятъ хоръ изпълни изучени като че ли специално за случая нови пѣсни, които изпълниха съ радостъ и възторгъ сърдцата на всички. Млади моми и момци — прилепчани — съ декламации и солови изпълнения на пиано и цигулка допринесоха твърде много за незаличимитѣ спомени, които утрото остави всрѣдъ всички.

Езра Исакъ Флорентинъ

Произхожда отъ родолюбиво еврейско семейство. Роденъ е презъ 1885 година въ гр. Солунъ, кждето и завършва първоначалното си образование, учейки се на родния си езикъ. Баща му занимавайки съ млѣкарство, задържа малкия Езра при себе си, за да му бже въ помощъ. Това обстоятелство дава възможностъ на любознателния Езра

да се запознае съ водачитѣ на македонското освободително движение въ Солунско и Кукушко.

Следъ хуриета — 1908 година, Езра влиза въ връзка съ покойния Тодоръ Александровъ и Туше Скачковъ, става активенъ членъ на организацията и единъ отъ главнитѣ куриери на солунския и кукушки райони. Така, съ своята дейностъ

Езра Флорентинъ е допринесъл много за организацията, подпомагайки сжщата, кога съ знанието, кога безъ знанието на баща си и парично.

Легалната му дейност продължи до 1911 година, когато, заподозрѣнъ отъ властитѣ, нарамва манлихерата и се отзовава въ четата на Тодоръ Александровъ. До Балканската война и презъ нея той взима участие въ всички сражения и акции предприети и изнесени отъ четитѣ.

Вследствие революционнитѣ борби и войната, турскиятъ режимъ бѣ премахнатъ, обаче, за нещастие родината отново бѣ поробена. Езра напоенъ съ революционенъ духъ и каленъ въ борбата, не можа да понесе новото робство и се обявява противъ него.

Презъ свѣтовната война той е въ редоветѣ на партизанския отрядъ подъ командата на капитанъ Лефтеровъ и когато прѣзъ 1918 година българскиятъ войски отстъпиха, съ тѣхъ заедно отстъпи и той. Езра, се прибра въ София и се отдаде на миренъ трудъ, ползувайки се съ името на добъръ и честенъ гражданинъ въ своята срѣда.

Тази година презъ януарий, този храбъръ и достоенъ синъ на Македония свърши своя земенъ пѣтъ, оставяйки на произвола на сждбата жена си.

Миръ на праха му.

Богъ да го прости.

П. Герасимовъ

Езра Исакъ Флорентинъ

Положението

Изминалиятъ месецъ е богатъ съ нѣколко важни политически събития.

Сключена бѣ приятелска спогодба между Великобритания и Италия; започнаха приятелски разговори между Франция и Италия съ изгледи за скорошно изглаждане или най-малко смекчаване на политическитѣ недоразумения между дветѣ страни; станаха важни политически съвещания въ Лондонъ между най-отговорнитѣ английски и френски министри; потвърдиха се въ Атина приятелскитѣ и съюзнишки отношения между Турция и Гърция; г. Хитлеръ направи официално посещение въ Римъ и Малкото съглашение разгледа създалиятъ се въ последно време въ Европа политически условия, и взе становище спрямо тѣхъ.

Като се иматъ предвидъ тия следващи близко едно следъ друго, а нѣкои дори съпадащи въ едно и сжщо време, събития, може да се каже, че тѣ сж изразъ на една дълбока и много важна промѣна, която настѣпва въ политическото положение въ Европа.

Тая промѣна се характеризира съ минаване отъ страна на Великобритания отъ пасивна къмъ активна външна политика на европейския континентъ.

Когато министърътъ на външнитѣ работи на Великобритания г. Идънъ бѣ смѣненъ, мнозина въ самата Англия и вънъ отъ нея смѣтнаха, че министъръ-председателътъ г. Чембърлейнъ е боязливъ и противникъ на идеята за английска активна намѣса въ международния животъ въ Европа.

Въ сжщность, не много късно следъ падането на г. Идънъ, се разбра, че г. Чембърлейнъ е билъ сжщо като г. Идънъ за една решителна английска политика въ международния животъ само че не по Идъновитѣ, а по малко по-други методи. Въпросътъ бѣ, прочее, да се прокарга тази активна английска политика чрезъ други методи, каквито избра г. Чембърлейнъ.

И действително, презъ изтеклия месецъ станаха работи, които показваха, че Великобритания, макаръ въ този исторически моментъ още не напълно въоръжена и не готова да воюва за цели, които само косвено я засѣгатъ, пожела да вземе въ свои рѣце починъ за промѣняване на европейскитѣ работи по начинъ тѣ да не докарать толкова скоро една нова всеобща война и въ сжщото време да се спре застрашително за сегашния европейски миръ грохотация и повлѣченъ къмъ близкия изтокъ германския валакъ.

Остриятъ погледъ на политика г. Чембърлейнъ и даннитѣ на внимателнитѣ и вещи наблюдатели и информатори на британското външно министерство по работитѣ въ Европа

подсказаха на английския пръвъ министъръ, че сега е времето той да отслаби мощния итало-германски съюзъ за вземане на всички важни инициативи въ Европа и за налагане на итало-германскитѣ разбирания при уреждането на европейскитѣ работи. И той наистина успѣ да сключи въ единъ много кратъкъ срокъ отъ време спогодба съ Мусолини по срѣдиземноморски и африкански въпроси, които бѣха причина за създалата се враждебностъ между Римъ и Лондонъ.

Интересното за отбелязване въ тоя случай е, че съ сключването на тая спогодба и съ създаването чрезъ нея на добри англо-италиански отношения Англия не биде отдалечена отъ съюзницата си Франция и притеглена къмъ осьта Римъ—Берлинъ, а обратно: Италия биде спечелена за едностранни спогаждания съ Англия и Франция.

Скоро следъ сключването на англо-италианската спогодба започнаха, подъ внушението и препорѣжитѣ на Англия, предпазливи опити и по-сетне вече и начални дипломатически разговори между Парижъ и Римъ за спогаждане по въпроситѣ, които държеха дветѣ страни въ много отбегнати отношения помежду имъ.

При все че въ Германия, нито отъ официално мѣсто, нито въ печата, бѣ даденъ изразъ на нѣкакво раздразнение или възмущение отъ стѣпкитѣ, които Италия направи за сдобряване съ Англия и Франция по политически въпроси, засягащи и Германия, но безъ нейно участие при тия разговори и преговори, може съ пълна сигурностъ да се каже, че тия италиански стѣпки не сж възхитили Берлинъ и най-малко сж му показали, какъ г. Мусолини е намѣрилъ за умѣстно да осигурява придобивкитѣ, добити чрезъ моралната подкрѣпа на Германия, сжщо и бждещето развитие на италианскитѣ планове за владения и влияния по свѣта не само чрезъ „осъта“ Римъ—Берлинъ, а сега като чели по-вече чрезъ спечелване на добрата воля на враговетѣ на тая ось: Лондонъ и Парижъ. А това може да значи само едно: че Римъ е видѣлъ да става нѣщо не съвсемъ очорвателно и нѣщо бждещо съмнение на другия край на осьта—въ Берлинъ.

Римъ ще да е сжщо така забелязалъ, че противната сила, въ лицето на Англия и Франция, започва да минава отъ отбрана къмъ офанзива въ международнитѣ работи и че, въ зависимостъ отъ това, могатъ да настѣпятъ въ Европа неблагоприятни условия за осьта Римъ—Берлинъ, затова си бѣ направилъ нова смѣтка и решилъ да не пропусне настѣпилото време на промѣняване на съотношенията на силитѣ въ Европа и да застане на първата линия, като

първостепенна политическа сила, която да движи събитията, а не да е принудена само да се съобразява и да изпълнява чужди решения, както бѣ съ нея до известна степенъ до войнитѣ.

Защото тя видѣ какъ, следъ подписването на спогодбата си съ Англия, последната не само не се отдалечи отъ Франция, но затвърди, чрезъ важнитѣ разговори, станали въ Лондонъ между английскитѣ и френски министри предсидатели и министри на външнитѣ работи, своитѣ приятелски и съюзни отношения съ нея и нѣщо по-вече: явно за свѣта постигна съ френския генераленъ щабъ единство въ командването на английскитѣ и френски военни сили въ случай на единъ международенъ конфликтъ, въ който биха били вѣвлѣчени Франция и Англия.

Настѣпателната германска акция следъ аншлуса по посока къмъ Чехословакия; повишаването на тона на живущитѣ въ Чехословакия надъ три милиона судетски нѣмци въ борбата имъ за пълна политическа самостоятелностъ; моралната подкрепа, която германскиятъ печатъ дава на тая борба и изгледитѣ за едно ново засилване и разпространение на германското стопанско и политическо влияние въ срѣдна и близко-източна Европа не сж могли да не внесатъ известна тревога всрѣдъ италианскитѣ управляващи срѣди. Въ тѣхни очи, една Германия разширена чрезъ поглѣщането на Австрия и чрезъ евентуалното откъсване на чехословашки части, населени съ нѣмци и турили ржка надъ дунавския басейнъ е вече една сила, която доста много натежава откъмъ Берлинъ и която може да направи при осѣта, която собствено е по-скоро единъ лостъ, главната инициатива за движение да остане въ Берлинъ. Това Римъ въ никой случай не би желалъ да стане. Това схвана своевременно британскиятъ пръвъ министъръ г. Чембърлейнъ и подаде ржка на Мусолини да му помогне да не увисва въ въздуха, възседналъ края на осѣта Римъ—Берлинъ и повдигнатъ отъ добилия голѣма тежестъ Хитлеръ, яхналъ другия край на тая осъ.

Следъ итало-британската спогодба и следъ започването на дипломатически разговори между Парижъ и Римъ — една италианска инициатива на доста голѣма своеволностъ по отношение на Берлинъ, Италия придоби нова и значителна тежестъ.

Пжтуването на Хитлеръ въ Италия — едно официално посещение, което той дължеше да направи въ отговоръ на посещението на Мусолини миналата година въ Германия — стана при това ново възвръщане на политическата тежестъ на Италия, станало съ помощта на Англия. Така, въ дълго-временния и изпълненъ съ много скжпо костюващи перипетии периодъ на борба за надмощно влияние въ Европа, който започна отъ нѣколко години насамъ, следъ като фашизмътъ и националъ-социализмътъ започнаха своята разрушителна спрѣмо договоритѣ за миръ политика, британското староизпитано срѣдство за неусетно проникване въ редоветѣ на съюзенитѣ противници и за предизвикване между редоветѣ имъ на крамоли и вражди и тоя пжтъ като чели постигна резултатъ. Инициативата въ тая борба можа да бжде уловена отново отъ Лондонъ. Хитлеръ отиде при Мусолини не само като приятелъ при приятелъ, но вече и като съдружникъ, който има да провѣрва основателноститѣ на възникнали между двамата народни вождове съмнения относно задружната имъ работа.

Въ Римъ и по цѣла Италия Хитлеръ бѣ посрещнатъ съ чрезмѣрна тържественостъ и пищностъ. Но тъкмо тази прекалена пищностъ въ посрещането може да бжде съ известно основание изтълкувана като единъ декоративенъ масовъ ефектъ за отвлѣчане на народното внимание отъ онова, което може би става задъ цвѣтата, знамената, ношнитѣ илюминации и блескавитѣ приеми и паради. Произнесоха се речи за здравината на осѣта Римъ—Берлинъ. Хитлеръ каза ясно и категорично, че сегашната граница между Германия и Италия, недалече отъ Адриатическото море, ще остане ненарушена въ негово време, а за следъ него той заявява, че оставя на германския народъ заветъ тая граница никога да не бжде нарушавана.

Това сж наистина, известни успокоения, които се даватъ на Италия и които говорятъ че италианскиятъ народъ се е билъ пообезпокоилъ отъ надвесването на германскитѣ каски надъ италианската земя.

Но при едно такова посещение какво друго може да се казва, освенъ думи на приятелски увѣрения. Въпросътъ, най-сетне, за италианцитѣ не е само за новото имъ териториално съседство съ Германия. То може би наистина ще остане за дълго време добро. Въпросътъ е и за ония територии въ Дунавска и южно отъ Дунавска Европа, кждето изглежда ще има италианското и германското влияние да се нагласяватъ или може би да се сблѣскаватъ.

При все че около посещението на Хитлеръ въ Италия италианскитѣ и германскитѣ вестници пазѣха добре опредѣлена отъ диригентитѣ имъ мѣрка, все пакъ въ печата проникнаха нѣкои мнения и тенденции, които свидетелствуватъ за една утрешна доста сериозна работа шо се отнася до опредѣлянето на границитѣ на германското и на италианското влияние на Балканитѣ.

Че предстои такава работа, между друго се вижда и отъ това, че въ Лондонъ особено, а сжщо и въ Парижъ сж доста загрижени и се предприематъ мѣрки за поставяне на стопанска нѣкаква преграда на германското главно, а и на италианското на първо време стопанско нахлуване и завладяване на нашия полуостровъ.

Важното, въ реда на нашитѣ мисли, е сега да се констатира че въ Римъ понастоящемъ се извършва нѣщо фатално за Европа: ако тамъ наистина се дойде до действително заякчаване на осѣта Римъ—Берлинъ, може да се дойде до сериозни стълкновения, ако пъкъ тамъ се отслаби тая осъ (това ще проличи не следъ дълго) сжщо ще имаме дълбоки промѣни въ Европейското положение съ много неизвѣстности. Но и въ двата случая, изглежда, Европа се приближава къмъ едно ново уреждане на политическитѣ международни въпроси — къмъ ново уреждане на националния въпросъ (малцинства) и по-нататъкъ — къмъ обща ревизия на договоритѣ.

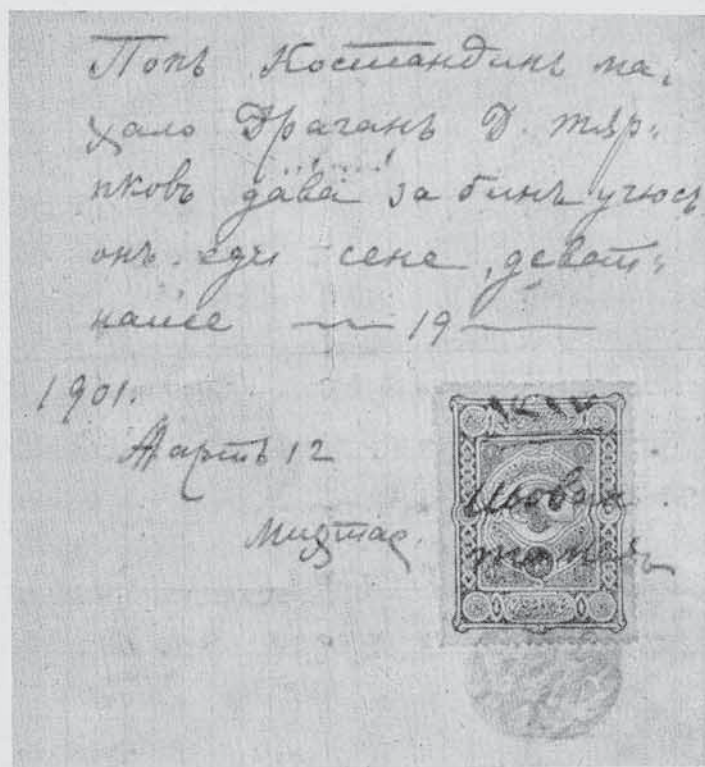
Конференцията, която стана въ Синая между държавитѣ отъ Малкото съглашение, за да приспособятъ тия държави своята политика къмъ новосъздаденото и новосъздаващето се положение въ Европа, свидетелствува, колко назрѣлъ и какъ неотмѣнимъ е въпросътъ за народностнитѣ малцинства и какъ, когато има сила, която да го изнесе и да стои задъ него, тоя въпросъ се слага на разрешение и може да го получи вече не както имъ се искаше на победителитѣ отъ голѣмата война.

Този въпросъ на малцинствата, вече живо разискванъ днесъ, какъ тежко е забитъ въ нашитѣ сърдца.

Остава ни само да събираме силитѣ си, та при удобенъ часъ да направимъ длжимото съ надежда, макаръ и покъсно, да получимъ това, което дори парижкитѣ диктатори ни даваха.

Що се отнася до заякчаването на гръцко-турскитѣ отношения, то може да се тълкува пакъ, като нова проява на страха на тия две държави и усилията имъ за запазване за тѣхъ на брѣговетѣ на Бѣлото море.

До кжде бѣше достигнала Македония по пжтя на финансовото си обособление като отдѣлна административна единица личи следната разписка:

КООПЕР. БАКАЛСКО ТЮТЮНОПРОДАВСКО СДРУЖЕНИЕ - СОФИЯ

ул. Владейска № 2 — ъгъла Позитано

Телефонни №-ра 2-75-12 и 2-23-08

Собствено здание на ул. ул. Ц. Симеонъ и Сердика —
София

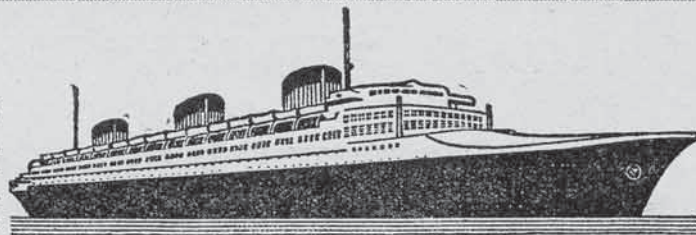
Членъ на Кооперативна Централа „Колониялъ“, София

Обединява по-голямата частъ отъ
Софийскитѣ бакали

Купува, продава и има винаги на складъ: свинска масъ, медъ,
орѣхи, фасулъ, сушени сливи, и всички видове
колониални стоки.

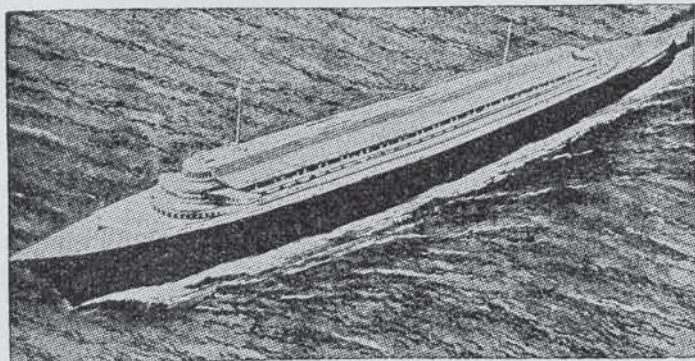
НОРМАНДИЯ

83.423 тона, 314 м. дължина, 160.000
конски сили мощностъ, 4 дни океяна,
най-големия, най-бързия и най-
люксовия параходъ на света, носи-
теля на Световната Синя лента за
най-голяма бързина, принадлежи на

**Компани Женералъ Транзатлантикъ
ФРЕНЧЪ ЛАЙНЪ**

Същата Компания за подържане извоюваното морско първенство проектира да построи
новъ типъ морски гигантъ

безъ кумини, отъ 100,000 тона,
400 м. дължина и 37 възела на часъ.
Този новъ плаващъ дворецъ по свой-
тъ размѣри, бързина и удобства ще
остане ненадминатъ. Ще минава
океяна само за 3 дена.

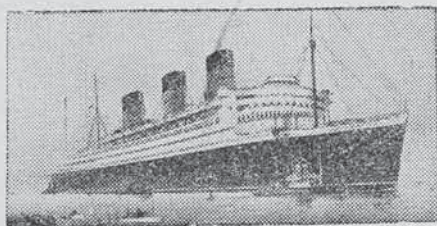
**Генераленъ представителъ
за България**

БОГДАНЪ ИЛИЕВЪ, ул. Мария Луиза, 67 — София
Телефонъ 3-18-67

Съобщаваме на членовете на благотворителната посмъртна каса при Илинденската организация, че на 12 май т. г. се помина редовният член на касата другарят **Тодоръ Стефановъ Якововъ (Расимъ)**, отъ Софийското дружество. Съ неговата смърт касата има 147 смъртенъ случай. Поканватъ се г. г. членовете на благ. посм. каса да се издължатъ до 147 см. случай включително.

Отъ Ржковод. тѣло

„КУИНЪ МЕРИ“ — 81.773 тона

Най-голѣмиятъ, най-новиятъ, най-комфортниятъ и най-бързиятъ параходъ на свѣта, който минава Океана за 4 ДЕНА. За Северна Америка пътувайте само съ него или останалитѣ параходи на КУНАРДЪ ХУАЙТЪ, СТАРЪ ЛИМИТЕДЪ — гордостта на

английското корабостроителство.

ГЕНЕРАЛЕНЪ ПРЕДСТАВИТЕЛЪ ЗА БЪЛГАРИЯ

ТОМА К. БАКРАЧЕВЪ

пл. Лѣвовъ мостъ — София

Отъ начало на май т. г. се открива ЖЕЛѢЗОПЪТНО БЮРО

Тома Бакрачевъ и Синове

ул. Търговска 2

Продажба на желѣзопътни билети за Европа, групови пътувания и пр.

ПРОТИВЪ МОЛЦИТЕ имате само едно сигурно и ефикасно средство

АНТИМИТЪ ФЛАЙ-ТОКСЪ

Искайте двойната синя кутия съ надписъ:

„ANTIMITE FLY-TOX“

Всѣка кутия струва 10 лева

ОРИГИНАЛНИЯ ФЛАЙ ТОКСЪ се продава само въ сини запечатани кутии които носятъ надписъ:

„FLY-TOX“

За наливно искайте да Ви се отлива само отъ голѣмъ бидонъ снабденъ съ специалната патентъ наливачка.

ПОМПИТЕ съ надписъ „FLY-TOX“ сж най-икономични, солидни и даватъ най-ситна струя — облакъ съ която се постигатъ желанитѣ резултати.

Депозитъ „ТЕМЕЛЪ“ А. Д. — София.

Ул. Веслецъ № 6. Тел. 2-33-67, 2-27-35